

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΒ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1993

ΑΡΙΘ. 3

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εύαγ. Δ. **Θεοδώρου**, 'Ο ἅγιος Ταράσιος - Μητροπ. Πατρῶν **Νικοδήμου**, Μηνύματα Τριφιδίου. - Μητροπ. Γόρτυνος **Θεοφίλου**, 'Από τὰ ἀπομνημονεύματα ἑνὸς πνευματικοῦ. - 'Ιωάννου **Φουντούλη**, 'Απαντήσεις σὲ λειτουργικὲς... ἀπορίες. - 'Αλεξ. Μ. **Σταυρόπουλου**, Καὶ ὁμως, εἶναι δυνατὸν... - 'Επισκόπου 'Αχελώου **Εὐθυμίου**, 'Η σχέση συναλλαγῆς. - Νικ. Κ. **Βασιλειάδη**, 'Ο θεομὸς τοῦ ἐπισκόπου στὴν ἀποστολικὴ καὶ μεταποστολικὴ ἐποχὴ. - π. 'Αντωνίου **Ἀλεβιζόπουλου**, Οἱ κυβερνήσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος μπροστὰ στὸ πρόβλημα τῶν αἰρέσεων καὶ τῆς παραθηροσεκείας. - Δημ. **Φερούση**, 'Εκκλησία καὶ Ραδιόφωνο. - Νικ. Κ. **Δρατσέλλα**, 'Η 'Ι' Κατήχησις πρὸς φωτιζομένους τοῦ ἁγίου Κυρίλλου 'Ιεροσολύμων. - 'Επίκαιρα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

115 21 'Αθήναι, 'Ιασίου 1 - Τηλέφωνο 72.10.734 • Προϊστάμενος
Τυπογραφείου: Σωκράτης Μανρογιάντος, 'Ηπείρου 132 - Πέραμα.

'Ο ἅγιος Ταράσιος

'Ενας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους Πατριάρχες, ποὺ ἐκόσμησαν τὸν 'Αρχιεπισκοπικὸ Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἶναι ἡναμφιβόλως ὁ ἅγιος Ταράσιος, τοῦ ὁποίου τὴ μνήμη ἐορτάζουμε τὴν 25η Φεβρουαρίου. 'Ο ἅγιος αὐτὸς ἦταν υἱὸς τοῦ ἐπάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου καὶ τῆς Εὐκρατίας, θυγατρὸς πατρικίων. 'Ενεκα τῆς μεγάλης μορφώσεώς του ἐπελέγη ὡς ἀρχιγραμματεὺς (πρωτοασκηρῆτης) τῆς αὐτοκρατείας Εἰρήνης (τέλος ἡ' αἰῶνος). Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 784, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Πατριάρχου Παύλου, κατόπιν ὁμοφώνου ἀπαιτήσεως κλήρου, λαοῦ, συγκλήτου καὶ βασιλίσεως, ἀπὸ τὶς τάξεις τῶν λαϊκῶν ἀνήλθεν «ἄθροον» ὅλες τὶς βαθμίδες τῆς ἱερωσύνης καὶ ἐγινε Πατριάρχης (784 - † 806).

'Ὡς Πατριάρχης ὁ ἅγιος Ταράσιος διακρίθηκε γιὰ τὰ ἀξιόλογα ἐπιτεύγματά του:

1) Συνετέλεσε στὸ νὰ καταπραῦνθῇ ἡ ζωνρὴ ἀντίδρασις τῶν Στουδιτῶν ἐναντίον τοῦ δευτέρου γάμου τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ΣΤ', ὁ ὁποῖος ἔκλεισε τὴ σύζυγό του Μαρία σὲ μοναστήρι, γιὰ νὰ νυμφευθῇ τὴ Θεοδότη, ἐξαδέλφη τοῦ ὀπίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου καὶ θαλαμηπόλο τῆς βασιλομήτορος. 'Ο ἅγιος Ταράσιος, ἀποβλέποντας στὸ νὰ κερδηθῇ ἡ συμπάθεια τοῦ αὐτοκράτορος ὑπὲρ τῶν εἰκονοφίλων, ἀνέχθηκε τὸ γεγονός, ἀλλὰ καθήρεσε τὸν πρεσβύτερο 'Ιωσήφ Μεγαλοοικονόμο, ποὺ τέλεσε τὸν γάμο αὐτό.

2) 'Ελαβε αὐστηρὰ μέτρα ἐναντίον τῶν «Σιμωνιακῶν», οἱ ὁποῖοι εἶχαν προκαλέσει ἐπίσης τὶς ἀντιδράσεις τῶν Στουδιτῶν.

3) Μὲ πανθομολογουμένη σοφία καὶ σύνεσι καθιέρωσε τὶς ἐργασίες τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ συνετέλεσε τὰ μέγιστα στὸ νὰ δικαιωθῇ ἡ χρῆσις τῶν ἰ. εἰκόνων, πρὸς τὶς ὁποῖες «ἀσπασμὸν καὶ τιμητικὴν προσκύνησιν ἀπονέμομεν», ἐφ' ὅσον «οἱ ταῦτας θεώμενοι διανίστανται πρὸς τὴν τῶν πρωτοτύπων μνήμην τε καὶ ἐπιπόθησιν» (Mansi, Sacrorum Concilium Collectio 13,377).

4) Συνδυάζοντας «ἀκρίβεια» καὶ «οἰκονομία», δέχθηκε τὴ μέτριοι «Σιμωνιακῶν» καὶ πρώην εἰκονομάχων, ποὺ ἀποκαταστάθηκαν στὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία, ἀφοῦ ὁ Ταράσιος τοὺς ὠδήγησε στὸ νὰ ὁμολογήσουν: «Πάντες ἡμάρτομεν. Πάντες συγγνώμην αἰτοῦμεν» (Αὐτ. 12,1034).

5) 'Ο ἅγιος Ταράσιος εἶναι ὑπόδειγμα προσπαθείας πρὸς διατήρησι καὶ ἀποκατάστασι ἀδελφικῶν διορθοδόξων καὶ διεκκλησιαστικῶν σχέσεων μὲ πνεῦμα συμνηχίας καὶ συμπνοίας. Συντετέ-

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ Ι. ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ

Β' ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΩΝ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ

ΠΕΜΠΤΗ Ε' ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

(Τοῦ Μεγάλου Κανόνος)

19. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

«Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου, ἀνάστα! Τί καθεύδεις;»

Ἐγερτήριον διὰ τὴν ψυχὴν σημαίνει σήμερον ὁ *Μέγας Κανὼν* (μεγαλόπνοον ποίημα τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, ἐπισκόπου Κρήτης) ποῦ ψάλλεται σήμερον εἰς εἰδικὴν «παννυχίδα» τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Σαλπίζει ὁ ἱερός ὕμνωδός, εἰς τὸ Κοντάκιον, τὸ μήνυμα τῆς ἐγρηγόρσεως, διὰ τὸ ζύπνημα τῆς ψυχῆς καὶ τὸ ἄγρυπνον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῆς. Τονίζει εἰς ὑψηλοὺς τόνους:

«Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου, ἀνάστα! τί καθεύδεις;
»Τὸ τέλος ἐγγίζει, καὶ μέλλεις θορυβεῖσθαι.»

Ἐξιστορεῖ ἀλλεπάλληλα παραδείγματα, ἐκ τῆς

Π. καὶ τῆς Κ. Διαθήκης· καὶ συνάγει ἐξ αὐτῶν τὴν ἀναγκαιότητα τῆς μετανοίας καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, διὰ νὰ μὴ «ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ» ὁ ἄνθρωπος· διότι ἡ ζημία θὰ εἶναι ἀνεπανόρθωτος καὶ τὸ κόστος αἰώνιον (Μάρκ. η' 36).

Ἐνῶ δὲ προχωρεῖ ἡ Μεγ. Τεσσαρακοστὴ, προβάλλεται εἰς τὸ βάθος ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ ὡς ἀσφαλῆς δείκτης πορείας πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

1. Ὁ δείκτης οὗτος — ὁ Σταυρός τοῦ Κυρίου — δεικνύει ἐν πρώτοις τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος· τῆς ψυχῆς, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Δι' ἄλλην τὴν ἄλλην κτίσιν δὲν θὰ ἐθυσίαζεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱόν Του. Ἀλλὰ διὰ τὴν ψυχὴν ὁ Θεὸς ἐκτιμᾷ ὅτι ἀξίζει κάθε θυσία. Καὶ με' αὐτὴν τὴν ἀξιολόγησιν τῆς ψυχῆς ὁ Θεὸς «τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον» (Ἰω. γ' 16).

Κανένας πατέρας δὲν θυσιάζει τὸ παιδί του

λεσε στὸ νὰ παρουσιασθῇ ὅλη ἡ Ἐκκλησία ἐνωμένη καὶ στὸ νὰ διακηρύξουν οἱ Πατέρες τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου: «Πάντες συμπεφωνήκαμεν καὶ ἀνατολή, ἄρκτος, δύσις καὶ μεσημβρία εἰς μίαν ἐνότητα συνήλθομεν» (Αὐτ. 13,409).

6) Ὁ Πατριάρχης Ταράσιος πέτυχε τὴν ἐξομάλυνσι τῶν σχέσεων μετ' τὸν Πάπα Ἀδριανὸ Α', ποῦ στὴν ἀρχὴ εἶχεν ἀντιρῆσεις γιὰ τὴν «ἀθρόον» ἄνοδο ἐνὸς λαϊκοῦ στὸν πατριαρχικὸ θρόνον. Σὲ ὅλη τὴν ἀλληλογραφία μεταξὺ τοῦ Πάπα, τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ποῦ ἀναφέρεται στὴν προετοιμασία ἢ στὴ γνωστοποίησι τῶν ἀποφάσεων τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (Αὐτ. 12,1055 ἐξ., 1078 ἐξ. καὶ 13,458 ἐξ.) εἶναι ἀναμφιβόλως ἐκδηλες τάσεις εἴτε καταπολεμήσεως ἐκ μέρους τοῦ Πάπα τοῦ τίτλου «Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης», εἴτε προβολῆς τοῦ παπικοῦ πρωτείου, εἴτε ἐπαγρυπνήσεως τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς ἀπόκρουσι τῶν παπικῶν ἀξιώσεων. Παρὰ ταῦτα δὲν διασπάσθηκε ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐνότης. Ὁ Πατριάρχης Ταράσιος, ποῦ διηύθυνε τὶς ἐργασίες τῆς Συνόδου ὡς «προκαθεζόμενος» καὶ «προκατόχων» (Αὐτ. 12,999), ὅταν ἐγράφη στὸν Πάπα Ἀδριανὸ Α', γιὰ νὰ τοῦ ἐξιστορήσῃ τὴν διεξαγωγὴ τῶν ἐργασιῶν καὶ τὶς ἀποφάσεις τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐπεσήμανε χαρακτηριστικῶς: «Προκαθεσθέντες πάντες ἡμεῖς (δηλαδὴ ὁ Πατριάρχης καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Πάπα καὶ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς), κεφαλὴν ἐποίησάμεθα Χριστόν· ἐκεῖτο γὰρ ἐν ἀγίῳ θρόνῳ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον» (Αὐτ. 13,459). Πρόκειται περὶ σαφούς διακηρύξεως, ὅτι, ὅταν ἀναγνωρίζεται ὁ Χριστὸς ὡς κεφαλὴ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προβάλλεται τὸ πρωτεῖον ὑπεροχῆς καὶ ἐξουσίας. Ὅτι ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως δὲν ἦταν ὑπὸ τὸν Πάπα, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ πρῶτος, γράφοντας στὸν δεῦτερο, τὸν προσφωνεῖ «ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν» (Αὐτ. 13,458) καὶ ἀναγνωρίζει, ὅτι ὁ θεωρούμενος ὡς προκατόχος τοῦ Πάπα Ἀπ. Πέτρος εἶναι «πρώταρχος τῶν Ἀποστόλων» (Mansi 13,459) καὶ ἐπομένως ἔχει πρωτεῖον τάξεως καὶ τιμῆς καὶ τιμᾶται ὡς «πρῶτος μεταξὺ ἴσων» (primus inter pares).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

δι' ὅποιαδήποτε ἄλλα ἀγαθὰ του (περιουσιακὰ, καὶ ὕλικα). Διὰ τὴν ζωὴν ὅμως καὶ τὴν ὑπαρξίν του τέκνου του, θὰ ἔδινε τὰ πάντα· ἀρκεῖ νὰ σωθῆ τὸ παιδί του. Ἔτσι καὶ ὁ Θεός. Μόνον χάριν τοῦ ἀνθρώπου — πού ὡς παιδί τοῦ Θεοῦ ὑπερέχει ἀσυγκρίτως καὶ ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ «τὸν κόσμον ὅλον» (Μάρκ. η' 36) — προβαίνει εἰς αὐτὴν τὴν ὑψίστην θυσίαν· τὴν θυσίαν (ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ) τοῦ μονογενοῦς Του Υἱοῦ. Καὶ οὕτως ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡ κορυφαία ἀξία εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ἡ ἀξία του εἶναι ὑπερκόσμιος.

2. Ὅ,τι ὅμως εἶναι πολυτίμον, τὸ προστατεύομεν, διὰ νὰ μὴ ἀπολεσθῆ. Τὸ πολυτιμότερον διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἡ ψυχὴ του. Καὶ τὴν ὑποτιμᾷ καὶ τὴν προδίδει ὅποιος τὴν πωλεῖ «διὰ πρόσκαιρον ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν» (Ἐβρ. ια' 25). Ἀνάξιον καὶ πολὺ «φθηρόν», ἐξευτελικό, ἓνα τέτοιο ξεπούλημα τῆς ψυχῆς, χάριν τῆς σωτηρίας τῆς ὁποίας «ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν» (Ρωμ. ιδ' 15, Α' Κορ. η' 11).

Πῶς ὅμως θὰ προστατευθῆ ὁ θησαυρὸς αὐτός, δηλ. ἡ ψυχὴ μας; Εἰς τοὺς νέους ἐν πρώτοις, θὰ συστήσωμεν τὴν ἀγνότητα τῶν ἡθῶν. Εἶναι τὸ εὐαίσθητον σημεῖον, ἡ ἀχίλλειος πτέρνα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ κτυπήσῃ ὁ ἐπίβουλος ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς. Τὰ νιάτα — καὶ ὄχι μόνον αὐτὰ — εἶναι εὐάλωτα ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς. «Ἐργεῖται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ» (Γεν. η' 21). Οἱ νεανικοὶ πειρασμοί, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀπὸ αὐτὴν τὴν θύραν εἰσχωροῦν καὶ διαφθείρουν τοὺς νέους. Διὰ τοῦτο ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ συνιστᾷ «ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς» (Α' Πέτ. β' 11). Ἐπιστᾷ τὴν προσοχὴν εἰς τὰς σχέσεις καὶ τὰς συναναστροφάς· διότι «φθεῖρουσιν ἤθη χρηστὰ ὀμιλίας κακαί» (Α' Κορ. ιε' 33). Καὶ ὑποδεικνύει ἐπιφύλαξιν «μετὰ σωφροσύνης» (Α' Τιμ. β' 15) εἰς τὰς σχέσεις μετὰ τῶν δύο φύλων. Καὶ δὴ «μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης» (αὐτόθι 9) ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν γυναικῶν καὶ τῶν κορασιῶν.

Ἡ σύστασις βεβαίως εἶναι γενικωτέρα (ἀπευθύνεται πρὸς πᾶσαν τάξιν καὶ ἡλικίαν) καὶ εὐρυτέρα (ἀφορᾷ εἰς ἐπιστράτευσιν ὅλων τῶν πνευματικῶν δυνάμεων καὶ μέσων), διὰ νὰ μὴ ἀφεθῆ ἡ ψυχὴ νὰ κινδυνεύσῃ· καὶ νὰ μὴ ὀδηγηθῆ ἢ ἀνθρωπίνῃ προσωπικότης εἰς διαφθοράν καὶ ἐξαχρείωσιν, μὲ ὅσα τὴν ἀπειλοῦν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, ὡς παγίδες καὶ κίνδυνοι ὀλέθριοι.

3. Πρὸς χάριν δὲ τῶν ἰδίων τῶν νέων, ἀλλὰ καὶ τῶν γονέων αὐτῶν, καὶ ὅλης τῆς κοινωνίας, εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀρθοποδήσῃ καὶ νὰ μὴ παραπλανηθῆ ἡ νεολαία. Διὰ νὰ δικαιωθοῦν καὶ νὰ μὴ διαψευθοῦν αἱ προσδοκίαι ὅλων διὰ τὸ μέλλον καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς νέας γενεᾶς. Διὰ νὰ μὴ ἀποβοῦν

μάταιοι οἱ ἀγῶνες καὶ αἱ θυσίαι τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ἄλλων ὑπευθύνων καὶ κοπιόντων διὰ τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ψυχικὴν καλλιέργειαν προσώπων — ὅπως εἶναι τὰ παιδιὰ μας, συμπαθῶν καὶ ἀγαπητῶν — ἀφοῦ ὁ Χριστὸς «ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν» (Β' Κορ. ε' 15), ἵνα σώσῃ τὰς ψυχὰς των.

Οἱ πάντες πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα μὲ προοπτικὴν — καὶ ἰδιαιτέρως οἱ νέοι. Ὅπως ὁ ἐργάτης πού κατεργάζεται τοὺς λίθους διὰ τὸ κτίσιμον λαμπρᾶς οἰκοδομῆς δὲν πρέπει νὰ λησμονῆ τὸν προορισμὸν τοῦ ὕλικου πού ἐτοιμάζει, ἀλλὰ νὰ τὸν ἐνθουσιάζῃ καὶ νὰ ἐπηρεάζῃ τὴν ποιότητα τῆς ἐργασίας του ὁ ὀραματισμὸς τοῦ ἔργου ὠλοκληρωμένου καὶ ὠραϊσμένου διὰ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν του, ἔτσι καὶ ὁ συνειδητὸς χριστιανὸς ὀφείλει νὰ λειάνῃ τὸν χαρακτῆρα του· καὶ νὰ περικόπτῃ — ὅσον καὶ ἂν τοῦ εἶναι ὀδυνηρὸν — πάντα «λίθον ὃν ἀποδοκιμάζουν οἱ οἰκοδομοῦντες» (Ματθ. κα' 42), τ.ἐ. τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς ἀδυναμίας του. Διὰ νὰ παρουσιάσῃ, καὶ ἐδῶ καὶ ἐν τῇ κρίσει, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, μίαν ὠραίαν ψυχὴν — «μὴ ἔχουσιν σπιλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἀγία καὶ ἄμωμος» (Ἐφεσ. ε' 27) καὶ εὐάριστος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Ἀμήν.

20. Η ΘΕΙΑ ΧΑΡΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΩΡΗΜΑΤΑ ΑΥΤΗΣ

«Ἐὰν εὕρω ἐν Σοδόμοις πενήντα δικαίους ἐν τῇ πόλει, ἀφήσω πάντα τὸν τόπον δι' αὐτούς».

Διαβόητα ἦσαν τὰ Σόδομα καὶ Γόμορα διὰ τὴν φαυλότητα καὶ τὴν διαφθοράν πού ἐπικρατοῦσεν εἰς τὰς πόλεις αὐτάς. Καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἦτο ἔτοιμη νὰ ξεσπάσῃ — ὅπως καὶ ἐξέσπασεν — ἐπάνω τους. Ὁ Πατριάρχης Ἀβραάμ, ἐκλεκτὸς καὶ εὐάριστος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑπολογίζει εἰς τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ, ἂν θὰ ἀποτρέψῃ τὴν ὀργὴν Του καὶ θὰ μακροθυμήσῃ, φειδόμενος τοῦ λαοῦ, ἐφ' ὅσον θὰ ὑπῆρχε ἀνάμεσά τους ἓνας μικρὸς ἀριθμὸς (πενήντα ἢ καὶ ὀλιγωτέρων, ἔστω δέκα) δικαίων καὶ εὐσεβῶν ἀνθρώπων. Ὁ πανάγαθος καὶ πολυεὐσπλαγχνος Κύριος τὸν ἐβεβαίωσε τότε ὅτι θὰ δεῖξῃ ἀνοχὴν. Θὰ φανῆ ἐπιεικής. «Οὐκ ἀπολέσει (τὸν λαὸν καὶ) «πάντα τὸν τόπον δι' αὐτούς» τοὺς πενήντα, ἢ ἔστω καὶ «ἐνεκα τῶν δέκα» θεοσεβῶν καὶ δικαίων.

Ἀπὸ τὴν διαβεβαίωσιν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄλλας συναφεῖς, ἀναφαίνονται εἰς τὴν Π. Διαθήκην αἱ ρίζαι τῆς διδαχῆς τῆς Κ. Διαθήκης περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἵνα «σώσῃ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν» (Ματθαίου α' 21). Ἀλλὰ τί εἶναι ἡ θεία χάρις καὶ τί μᾶς παρέχει;

1. Ὁ πανάγαθος Θεός, εἰς τὸ προαιώνιον σχέδιόν του πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς ἐμπλοκῆς των εἰς τὴν ἁμαρτίαν, περιέλαβε τὴν ὑψίστην δωρεὰν τῆς χάριτος Αὐτοῦ. Νὰ σώζωνται δηλ. οἱ ἄνθρωποι «δικαιούμενοι δωρεὰν τῆ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Ρωμ. γ' 24). Οὕτως ἡ θεία χάρις προϋποθέτει τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ τὴν ἐνανθρώπησιν, τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν Ἀνάστασιν Αὐτοῦ. Καὶ βεβαίως τὸ Εὐαγγέλιόν Του, ποῦ κηρύττει καὶ γνωρίζει εἰς τὸν κόσμον «τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ Ὁν ἀπέστειλεν Ἰησοῦν Χριστὸν» (Ἰω. ιζ' 3).

Παρέχει δὲ ἡ θ. χάρις εἰς ἡμᾶς, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἄφεςιν ἁμαρτιῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐσωτερικὴν ἀναγέννησιν καὶ ἀποκατάστασιν τῆς διαταραχθείσης ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας σχέσεως ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν.

Ἀπόκειται ὅμως εἰς κάθε ἄνθρωπον ἡ «οἰκειώσεις» αὐτῆς τῆς προσφερομένης παρὰ Θεοῦ χάριτος. Μόνον οἱ ἀποδεχόμενοι τὴν θεϊαν χάριν λυτρώνονται καὶ σώζονται διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἐπίδεκτικοὶ καὶ μὴ ἀρνούμενοι ἢ ἀντιδρῶντες εἰς τὸ ἔργον τῆς χάριτος.

Πλήμμυρα χάριτος ἀπέρρευσε ἐκ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Ὁ «πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ» (Ἐφεσ. α' 7) καλύπτει πάντας τοὺς ἀνθρώπους. Διότι ὁ Θεὸς «πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμ. β' 4). Ἀλλὰ μόνον «ὅσοι ἔλαβον αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ» (Ἰω. α' 12).

Αὐτοὶ καὶ μόνον — οἱ ἐν πίστει καὶ μετανοίᾳ προσερχόμενοι εἰς τὸν Χριστὸν — λαμβάνουν, προσωπικῶς ἕκαστος, συγχώρησιν καὶ ἄφεςιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν πλημμελημάτων αὐτῶν. Πραγματικὴν καὶ τελείαν ἐξάλειψιν τῶν ἁμαρτιῶν των. Διότι ὁ Χριστός, «ἐξάλειψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον... τῷ σταυρῷ» (Κολ. β' 14), προσφέρει τὴν χάριν Του εἰς ὅποιον τὴν ἐπικαλεῖται καὶ τὸν ἱκετεύει ἐκ βάθους ψυχῆς· «ἐξάλειψον τὰ πλήθη τῶν ἐμῶν ἐγκλημάτων».

Εἰς τὴν διάθεσιν λοιπὸν παντὸς χριστιανοῦ,

Μητροπολίτου Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ
ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ τ. Α'

Ἀκάθιστος Ὑμνος· Ἡ Ὁδὴ τῆς Θεοτόκου· Θεομητορικὸν Ἐορτολόγιον (Γενέσιον, Εἰσόδια, Εὐαγγελισμός, Κοίμησις, «Ἀπόδοσις», Σύναξις, Ὑπαπαντή, Ζωοδ. Πηγὴ, Ἁγία Σκέπη, Τιμία Ἐσθής, Ἁγία Ζώνη, Ἐορταὶ θαυμάτων καὶ Εἰκόνων Της).

Ἐνας ἀνεκτίμητος «πανδέκτης», πραγματικὸ θεοσαύρισμα κηρυγμάτων ἐποικοδομητικοῦ περιεχομένου, ποῦ ἀνταποκρίνεται στὶς λειτουργικὰς καὶ εορτολογικὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

διὰ μέσου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἁγιαστικῶν Μυστηρίων αὐτῆς, εἶναι συνεχῶς ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὴν καθαρίζεται τελείως ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Καὶ δὴ μὲ τὴν ἀνανεουμένην τακτικὴν συμμετοχὴν εἰς τὰ θεῖα Μυστήρια (ἐξομολόγησιν καὶ Θ. Εὐχαριστίαν πρωτίστως) λαμβάνομεν τὴν «χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως». «Καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας» (Α' Ἰωάν. α' 7).

2. Ἀλλ' ἡ θεία χάρις, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλοῦμεν, παρέχει περαιτέρω τὴν ἐν Χριστῷ ἀναγέννησιν καὶ ἀνακαινίσιν εἰς τὸν πιστὸν χριστιανόν. Εἰσάγει μέσα μας νέας πνευματικὰς δυνάμεις ἀνακαινιστικὰς. Καὶ ὅ,τι θὰ ἦτο ἄλλως ἀδύνατον νὰ ξεπεράσωμεν καὶ νὰ νεκρώσωμεν, διαπιστώνομεν ὅτι σὺν Χριστῷ ὑπερνικᾶται. Καὶ, μὲ τὴν καλὴν μας πάντοτε διάθεσιν καὶ αγωνιστικὴν προσπάθειαν, ἀδυναμίαι, κακίαι, ἀκόμη καὶ πάθη ἐξαλείφονται.

«Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν», εἶπεν ὁ Κύριος. Ἀλλὰ καὶ «τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ ἐστὶν» (Ἰω. ιε' 5, Λουκ. ιη' 27).

Μὲ μεγαλειώδη ἔκφρασιν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ Ἀπ. Πέτρου, βεβαιώνει ὅτι οἱ μετέχοντες τῆς θείας χάριτος, ποῦ ἐπήγαγεν εἰς τὸν κόσμον μὲ τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, γίνονται «θεῖας κοινωνοὶ φύσεως» (Β' Πέτ. α' 4). Ὁ μικρὸς ἄνθρωπος ὑψώνεται ἀσύγκριτα. Γίνεται τέκνον Θεοῦ κατὰ χάριν. Κατὰ χάριν σημαίνει ὅχι κατ' οὐσίαν. Διότι ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπρόσιτος καὶ «ἀμέθεκτος» εἰς τὸν ἄνθρωπον. Μόνον ἡ Ἁγία Τριάς εἶναι «ὁμοούσιος καὶ ἀχώριστος». Καὶ ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι, κατὰ τὸ Σύμβολον τῆς πίστεώς μας, «ὁμοούσιος τῷ Πατρί». Οἱ ἄνθρωποι μετέχοντες τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ἀποκτῶμεν ὑψηλὸν τίτλον παρὰ Θεοῦ, ὅταν βεβαιώνη· «Ἐγὼ εἶπα· θεοὶ ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες». Αὐτὸς δὲ ὁ τίτλος ἔχει πραγματικὸν ἀντίκρουμα, ὅταν διὰ τῆς Ἐκκλησίας, «ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ», καὶ πρὸ πάντων διὰ τῆς θείας Εὐχαριστίας, ἐνώνεται ὁ χριστιανὸς εἰς τὸ μυστικὸν Σῶμα τοῦ ὁποίου κεφαλὴ εἶναι ὁ Χριστός. Καὶ διὰ τῆς ἐνώσεως αὐτῆς «συγκάθηται ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ» (Ἐφεσ. β' 6), «οὗ ἐστὶν ὁ Χριστός ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος» (Κολ. γ' 1). Διὰ τοῦτο τονίζει ἐν συμπεράσματι ὁ θεῖος Ἀπόστολος· «χάριτι ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως» (Ἐφεσ. β' 8).

Αὐτὰ εἶναι τὰ δωρήματα τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ. Ἄφεςις καὶ ἐξάλειψις ἁμαρτιῶν· ἀναγεννητικὴ δύναμις εἰς αὐξήσιν ἀρετῆς καὶ τελειότητος· υἰοθεσία παρὰ Θεοῦ· καὶ ζωὴ αἰώνιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Ἀμήν.

ΑΠΟ ΤΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ

Του Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως κ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ

Βέβαια με σκέψη και συζήτηση που κράτησε ένα βράδυ πέτυχα άπλως τὸν προβληματισμό της. Ὁ διάλογος ἔπρεπε νὰ εἶχε προηγηθεῖ. Τὸν παρέθεσα γι' αὐτὲς που σχεδιάζουν ἔξοδο ἀπὸ τὸ σπίτι γιὰ νὰ ἐνισχύσουν τὸ «πτωχὸ» ταμεῖο. Χωρὶς συχνὰ κι αὐτὸ νὰ τὸ πετυχαίνουν. Ἀγάπη δὲν λείπει ἀπὸ καμὶά μάνα γιὰ τὸ παιδί της, τουλάχιστον κατὰ κανόνα. Λείπει ὅμως κάποτε ὁ σωστός ὑπολογισμός, ἢ καλὴ μελέτη. Τὸ ὀρθόδοξο σκεπτικὸ. Μπορεῖ νὰ λείπει καὶ ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη. Δὲν μπορούμε κι αὐτὸ τὸ σημεῖο νὰ τὸ παραβλέψουμε σὰν χριστιανοί. Κι ἐγὼ τὸν ἀναγνώστη τὸν προϋποθέτω σκεπτόμενο ἄνθρωπο πρῶτα, με τὴν κοινὴ λογικὴ καὶ χριστιανὸ βέβαια. Αὐτὸ τὸ μαρτυράει καὶ ἡ ιδιότητά μου. Διάλογο κάνω, ὅπως βλέπετε, καὶ λόγο ἀπευθύνω καὶ σκέψεις φωτίζω σὲ ἀνθρώπους σκεπτομένους. Προϋποθέτω καὶ τὴν ἀγάπη τους καὶ τὴν ιδιότητά τους τὴν χριστιανικὴ. Ἐάν αὐτὴ δὲν ὑπάρχει, τὸ βιβλίο κλείνει ἢ τὸ κρατᾶς στὰ χέρια σου νὰ παρακολουθήσεις καὶ τὸ σκεπτικὸ ἐνὸς χριστιανοῦ διανοητὴ καὶ πνευματικῶ, προτείνω καὶ παρουσιάζω καὶ τὸ δικό μου περιβόλι με εἰδικὰ δοκιμασμένα καὶ ὠφέλιμα πορτοκάλια. Ἐάν δὲν εἶσαι εὐχαριστημένη σὰν μάνα ἀπὸ τὸ ἔργο μου, ἂν ἡ κοινωνία μέσα στὴν ὁποία ζοῦμε δὲν σὲ ἐκφράζει, ἂν σὲ φοβίζει, ἂν σ' ἀνησυχεῖ μπῆς καὶ στὸ δικό μας περιβόλι καὶ δοκίμασε καὶ τὰ δικά μας πορτοκάλια. Δὲν ἔχεις τίποτα νὰ χάσεις. Μὴν τὰ ἀπορρίπτεις προτοῦ νὰ τὰ δοκιμάσεις.

Βρέθηκα μιὰ φορὰ σ' ἓνα σχολεῖο. Γυμνάσιο - Λύκειο. Ἐπισκέπτομαι συχνὰ τὰ σχολεῖα. Ἰδίως ὅταν σὲ κάποιο ὑπηρετοῦν ὠραῖοι δάσκαλοι καὶ ὑπάρχει περιοχὴ γιὰ καλὴ συνεργασία. Καὶ ἀκοῦστε Θεολόγο, καὶ κρίνετε ἀπ' αὐτὸν πόσοι γονεῖς ἔχουν τὴν ὁποία πρέπει ἀγάπη καὶ ἀνησυχία γιὰ τὴν πρόοδο τῶν παιδιῶν τους. Μεγάλων ἢ μικρῶν. Γιὰ τὴν ὁποιοῦ εἶδους πρόοδο.

— Σεβασμιώτατε. Ἐρχεται ὥρα που σὲ κάθουν νὰ πιστεύεις πῶς δὲν ἐνδιαφέρονται καθόλου γιὰ τὰ παιδιὰ τους. Μπορεῖ νὰ τοὺς ἐξασφαλίζουν πλούσια τὰ ὑλικά. Πέντε—δέκα γονεῖς μέσα στὴν ἑκατοντάδα, καταφεύγουν στὰ σχολεῖα γιὰ νὰ ρωτήσουν πῶς πάνε στὰ γράμματα καὶ πῶς τὰ βλέπομε στὴ συμπεριφορὰ τους, αὐ-

τὰ τὰ παιδιὰ. Καὶ συνήθως πολλοὶ γιὰ νὰ παραπονεθοῦνε γιὰ κάτι. Φτάνω στὸ σημεῖο νὰ προτείνω ἀποβολὴ ἀπὸ τὸ σχολεῖο ἓνα τρομερὸ παιδί, με μόνο σκοπὸ νὰ δῶ τὸν πατέρα νὰ ἔρχεται στὸ σχολεῖο, ἔστω διαμαρτυρόμενο, γιὰ νὰ ζητήσῃ τὸ λόγο γιὰ τὸν ὁποῖον πρότεινα τὴν ἀποβολὴ του. «Γιὰ νὰ ἔλθεις νὰ σὲ γνωρίσω τέλος πάντων, νὰ δῶ τὴν ἀγάπη σου γιὰ τὰ παιδιὰ σου, καὶ νὰ σὲ κάνω νὰ φοβηθεῖς ἀκούγοντας γιὰ τὴν διαγωγή του, γιὰ τὸν κακὸ χαρακτήρα του, γιὰ τὴν κακὴ συμπεριφορὰ του».

Καὶ ξέρετε τί μοῦ ἀπάντησε; «Ἐάν ξαναπιάνεις στὸ στόμα σου τὸ κορίτσι μου καὶ μιλήσεις γιὰ τὴ συμπεριφορὰ του, θὰ σοῦ κάνω μῆνυση. Ἐάν δὲ σοῦ σπάσω πρωτύτερα τὰ μούτρα». Τί νὰ τοῦ πῶ αὐτοῦ τοῦ πατέρα;

Καὶ τί νὰ διερωτηθῶ κι ἐγὼ γι' αὐτόν. Ἀγάπη πρὸς τὸ παιδί του εἶχε φέρει κι αὐτὴ τὴν ἔκρηξή του. Τί εἶδους ἀγάπη ὅμως ἦταν αὐτή; Γιὰ νὰ μὴν ἀκουστεῖ κακὸ γιὰ τὴν κόρη του. Γιὰ νὰ μὴν μειωθεῖ τὸ παιδί του. Γι' αὐτὸ που θὰ ἀκουγόταν γιὰ τὴν ἀποβολὴ του. Τὸ ὅτι ἦταν ἓνα κακὸ παιδί, με παλιοχαρακτήρα, με κακὴ ἀνατροφή, δὲν τὸν ἐνδιέφερε. Νὰ μὴν ἀκουγόταν κακὸ γιὰ τὸ παιδί του τὸν ἐνδιέφερε. Μὲχρις ἐκεῖ ἔφτανε ἡ ἀγάπη του.

Καὶ ἡ κοπέλα θὰ μπορούσε ν' ἀκούγεται νὰ λέει. «Ἦλθε ὁ πατέρας μου καὶ τοῦ ἔδωσε καὶ κατάλαβε καὶ τὸν ἔβαλε στὴ θέση του».

7. ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Μὲ τὴν ἐννοια πῶς ἡ προσευχὴ δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἐπικοινωνία με τὸν Θεὸ συνδημιουργὸ τῶν παιδιῶν μας, τὸν Παντοδύναμο καὶ Πάνσοφο, μπορούμε νὰ συλλάβωμε αὐτὴ τὴν ἀλήθεια γιὰ τὴν ἀνάγκη, πόσο μεγάλη τὴν ἔχομε, νὰ ἐπικοινωνοῦμε μαζί Του. Καὶ γιὰ ἐνίσχυσή μας που παίρνομε με αὐτὴν τὴν ἐπαφὴ καὶ συνομιλία, καὶ γιὰ τὴ δικὴ μας καθοδήγηση.

Στὴν ἐποχὴ μας βέβαια εἶναι πολλοὶ αὐτοὶ που καὶ στὸ ἄκουσμα μόνο, «ἔχομε ἀνάγκη ἀπὸ προσευχὴ» χαμογελοῦν εἰρωνικά. Δὲν πρόκειται βεβαίως γιὰ ἀληθινὰ μορφωμένους. Θὰ κατηγορηθοῦμε ὡς «ἀπλοϊκοί». Ὡς «ἀνθρωπάκια» που ἐπιζητοῦμε νὰ διεκπεραιώσωμε τίς σοβαρὲς ὑποθέσεις μας, «μαγικά». Ἀναζητοῦντες κάποιον πιὸ δυνατὸ καὶ πιὸ σοφὸ ἀπὸ μᾶς. Λοιπὸν ναί.

Μπορούν να τὸ λένε αὐτό, ὄχι ὅμως οἱ ἀληθινὰ μορφωμένοι, γιατί ἐμεῖς οἱ «ἀπλοῖκοι» δὲν τὸ ζητοῦμε αὐτὸ νὰ τὸ πετύχωμε μαγικά. Εὐλογημένη νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ ἀπλότητά μας ποὺ μᾶς ὀδηγεῖ στὴ θέση τῆς συνομιλίας μὲ τὸν Θεὸν δημιουργό, σὰν μὲ Πατέρα καὶ παιδί, ποὺ καταφεύγομε σ' αὐτὴ τὴ θέση κατὰ τρόπο φυσικό, κι ἀφοῦ πρῶτα κάνομε, ἐνεργήσομε ὅ,τι ἀπὸ μᾶς ἐξαρτᾶται. Μακάρι καὶ αὐτοὶ ποὺ ξέρουν πολλὰ γράμματα, ποὺ ὅμως δὲν εἶναι ἀληθινὰ μορφωμένοι, νὰ γνωρίσουν τὴν ἀνάγκη μας αὐτή. Κι ἂν ἦταν δάσκαλοι ἢ γιατροὶ ἢ δικηγόροι νὰ μᾶς βοηθοῦσαν καὶ στὴ στάση μας αὐτὴ καὶ γιὰ νὰ συνειδητοποιήσωμε πῶς καλὰ καὶ περισσότερο τὴν ἀνάγκη μας αὐτή. Θὰ ζούσαμε σὲ μιὰ περισσότερο ἀνθρώπινη κοινωνία, καὶ θὰ κυριαρχοῦσε στὶς καρδιές μας ἡ γαλήνη.

Βρέθηκα κάποτε μ' ἕνα γιατρὸ καρδιολόγο, ἀπὸ τοὺς καλοῦς, καὶ εἶχα μιὰ συζήτηση πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα. Δὲν ἦταν ἄπιστος, μὲ τὴν ἔννοια πὼς ἦταν ἐχθρικό διακείμενος πρὸς αὐτοὺς τοὺς «ἀπλοῖκούς» ἀνθρώπους, ποὺ τρέφονται καὶ γαληνεύουν μὲ τὴν πίστη καὶ μὲ τὴν προσευχή, δὲν ἦταν ὅμως καὶ πιστὸς χριστιανὸς μὲ κατάρτιση καὶ συνείδηση χριστιανική.

— Αὐτὸ τὸ θέμα Δέσποτα, εἶναι πολὺ λεπτὸ καὶ δὲν τὸ κατέχω. Τοῦ εἶχα πεί, πὼς οἱ ἀσθενεῖς τοῦ «θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ ἐνισχυθοῦνε καὶ μὲ τὴν προσευχή τους, ἂν ἦταν χριστιανοί», καὶ εἶχε συνεχίσει. «Δὲν ξέρω ἂν ἡ προσευχή, ἕναν ἀνθρώπο ἀπλὸ ποὺ πάσχει ἀπὸ κάποια νόσο σοβαρὴ θὰ τὸν βοηθήσει. Ἐμεῖς πιστεύουμε πὼς ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ πρὸς ἐμᾶς θὰ τοῦ γεμίσει τὴν καρδιά μὲ ἐλπίδα καὶ θὰ τὸν βοηθήσει».

— Κι αὐτὸ σωστὸ εἶναι. Αὐτὸ βέβαια πρέπει ἐσεῖς νὰ τὸ πετύχετε μ' ἕνα θαυματουργὸ μέσο, ἂν κατέχετε. Μὲ τὴν ἀγάπη σας καὶ μὲ τὴν ἐμπιστοσύνη σας τὸ πετυχαίνετε καὶ μὲ τὸ διάλογο ποὺ θὰ ἔχετε μαζί τους. Μὲ μιὰ ἀγάπη ποὺ θὰ συλλάβει πὼς τοῦ δείξατε μὲ τὴν ὅλη συμπεριφορά σας.

— Ὡραία. Αὐτὸ ὅσο μπορούμε τὸ κάνομε. Θέλει ὅμως δύναμη μεγάλη αὐτό. Γιατί στὸ Νοσοκομεῖο ἔχομε πλήθος ἀσθενεῖς. Κι αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ γιὰ τὸν καθένα χωριστά. Κι αὐτὸ γίνεται κάποτε, τὸ θέλεις δὲν τὸ θέλεις, ρουτίνα. Τὸ θαυμάζομε αὐτὸ σὲ κάτι ἀδελφὲς ἀφοσιωμένες πολὺ στὴν ἀποστολή τους.

— Γιατὶ νομίζετε πὼς τὸ πετυχαίνουν αὐτὲς γιατροί; Προσεύχονται γιατροί μου. Ἐχουν ἐπα-

φή συνεχῆ μὲ τὸν Θεό, σὰν χριστιανὲς ποὺ εἶναι, γι' αὐτὸ καὶ εἶναι τόσο πιστὲς στὴν ἀποστολή τους.

— Μπορεῖ νὰ εἶναι κι ἔτσι.

— Ἐγὼ νομίζω γιατροί μου, πὼς μὲ τὴν προσευχή του, ἕνας πιστὸς ἀνθρώπος στὴν ὅποια ἀποστολή του, συνεχῶς ἀνανεώνεται. Καὶ δὲν χάνει τὸν «ένα», τὸν «πτωχό», τὸν «ἄσημο» μέσα στὸ πλήθος. Ὅλοι ἀποτελοῦν τὸν «ένα». Ἐσεῖς εὐρίσκεσθε στὸ Νοσοκομεῖο γιὰ τὸν καθένα χωριστά. Γιὰ ὅλους τοὺς θαλάμους, ποὺ παρακολουθεῖτε, ὅμως τὸ κάνετε πάντα, ὅταν εἴστε ἕνας σωστὸς καὶ ἀληθινὸς χριστιανός, ὅ,τι ἔκαμε τότε κι ὅ,τι κάνει πάντα καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς στὸν κόσμο. Ποὺ ἤλθε ὅλους νὰ διδάξῃ, νὰ καθοδηγήσῃ, νὰ σώσῃ, ἀλλὰ ἐνεργεῖ ξεχωριστὰ γιὰ τὸν καθένα.

— Αὐτὸ σὰν θεωρία εἶναι ὠραία, χριστιανὸς ὅμως μὲ τὸ πνεῦμα τὸ δικό σας ἔχομε μόνο στὴ θεωρία. Καὶ τὸ θέμα προσευχῆ προϋποθέτει μεγάλη πίστη, καὶ δὲν ξέρω ἂν πετυχαίνεται στὴν πράξη αὐτὴ ἡ ἐπικοινωνία.

— Αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ τὸ λέτε. Μπορεῖ συνειδητοὶ χριστιανοί, πράγματι νὰ μὴν εἶμαστε πολλοί. Ὑπάρχουν ὅμως οἱ τέτοιοι. Ἐσεῖς ποῦ νὰ τοὺς δεῖτε, ἂν δὲν ζεῖτε στὴ δική μας χριστιανική περιοχὴ. Μὲ τὴν ἔννοια, πὼς ἀφοῦ θεωρεῖτε ἀδύνατο νὰ γίνῃ τὸ θαῦμα μὲ τὴν προσευχή, οὔτε τὸ παρατηρήσατε, οὔτε κι εὐκολο εἶναι νὰ τὸ δεῖτε. Ἄν θρησκεύετε, εἴστε ἤδη πολὺ κοντὰ στὴν περιοχὴ μας, θὰ μπορούσατε μὲ δική σας θερμὴ προσευχὴ νὰ γίνετε γιατροὺς χωρὶς ἐξαίρεση γιὰ κανένα. Νὰ εἴστε τὸ πρότυπο. Καὶ τώρα μπορεῖ νὰ εἴστε καλλίτερος ἀπὸ πολλοὺς ποὺ λένε καὶ νομίζομε πὼς εἶναι χριστιανοὶ καλοί. Χριστιανικὸ στοιχεῖο εἶναι τὸ φαινόμενο τῆς ἀγάπης.

— Ἐγὼ τὸ θεωρῶ ἀνθρώπινο.

— Μὰ τὸ καλὸ ἀνθρώπινο σῶμα ἔχει καὶ τὸ δικό του θεῖο στοιχεῖο. Ποὺ ὅμως σ' ἕναν ποὺ δὲν τὸ ἔχει ζωντανὸ μέσα του χρειάζεται καὶ τὴν ἐνίσχυση ἐκείνου ποὺ τοῦ δίνει, ποὺ τοῦ ἔδωσε, αὐτὸ τὸ θεῖο στοιχεῖο.

— Δηλαδή ἐσεῖς πιστεύετε ὅτι πολλοὶ ἀνθρώποι τὸ ἔχουν ἀδύνατο ἢ ἀνεργήνευτο αὐτὸ τὸ θεῖο στοιχεῖο; Τότε δὲν διαφωνοῦμε. Αὐτὸ κι ἐγὼ τὸ πιστεύω, τὸ βρίσκω καὶ σὲ πολλοὺς ἀσθενεῖς αὐτό. Ἐνοσήλευσα πολλοὺς ἀσθενεῖς, δὲν συνάντησα καθόλου αὐτοῦ τοῦ τύπου τοὺς χριστιανούς ποὺ λέτε.

(Συνεχίζεται)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΑΗ, Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

496. Ἐπιτρέπεται νὰ τελοῦνται γάμοι κατὰ τὰ Σάββατα; (Ἐρώτηση π. Π. Π.).

497. Ἐπιτρέπεται νὰ τελοῦνται γάμοι κατὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἢ κατὰ τὴν παραμονή της; (Ἐρώτηση π. Μ. Σ.).

Δὲν ὑπάρχουν ἱεροὶ κανόνες ποὺ νὰ ἀπαγορεύουν τὴν τέλεση γάμων κατὰ τὰ Σάββατα καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Κατὰ τὸν νβ' κανόνα τῆς ἐν Λαοδικεῖα τοπικῆς Συνόδου (μέσα Δ' αἰώνα) «οὐ δεῖ ἐν Τεσσαρακοστῇ γάμους ἢ γενέθλια ἐπιτελεῖν», γιατί, ὅπως ὀρθῶς σχολιάζεται στὸ Πηδάλιο, «εἶναι ἀναιρετικὰ τοῦ πένθους καὶ τῆς νηστείας τῆς Τεσσαρακοστῆς».

Ὁ κανὼν ἐννοεῖ τὴ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ, ἀλλὰ κατ' ἐπέκταση ἐφαρμόζεται καὶ στὶς ἄλλες νηστείες καὶ σ' αὐτὴ τὴν Τετάρτη καὶ Παρασκευὴ τῆς κάθε ἐβδομάδος. Ὁ ιγ' κανὼν ἐξ ἄλλου τοῦ ἁγίου Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας (τέλος Δ' αἰώνα) ὀρίζει ὅτι οἱ σύζυγοι «ἐξ ἀνάγκης... τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν ἀπέχεσθαι δεῖ, διὰ τὸ ἐν αὐταῖς τὴν πνευματικὴν θυσίαν ἀναφέρεσθαι τῷ Κυρίῳ». Ἐννοεῖται βέβαια ὅτι, κατὰ τὰ καλὰ ἔθῃ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, θὰ κοινωνοῦσαν κατὰ τὴν τέλεση τῆς θείας λειτουργίας. Συνδυασμὸς τῶν δύο ἀνωτέρω κανόνων, κατὰ τὶς ἀνέκαθεν κρατοῦσες στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς σεμνὲς καὶ ἀσκητικὲς τάσεις, ὀδήγησε στὴν ἀπαγόρευση τέλεσεως γάμων καὶ κατὰ τὶς μεγάλες ἑορτὲς ἀπὸ τῆς παραμονῆς τους, ἀκόμη καὶ κατὰ τὰ Σάββατα καὶ τὶς Κυριακὲς. Αὐτὸ βέβαια γινόταν τρόπον τινὰ ἐθιμικὰ καὶ μᾶλλον στὴν πράξη δὲν ἐφαρμοζόταν πάντοτε, τουλάχιστον σ' ὅλη τὴν ἔκταση ποὺ φαίνεται νὰ θέλει νὰ τοῦ δώσει ὁ ἅγιος Νικόδημος στὸ Πηδάλιο. Ἦταν ὀπωσδήποτε μιὰ εὐλαβῆς ὑπερβολή. Ὁ ἅγιος Κοσμῆς ὁ Αἰτωλὸς συνιστᾷ νὰ τελοῦν οἱ χριστιανοὶ τοὺς γάμους τους «ὅποια ἡμέρα... τῆς ἐβδομάδος» θέλουν, ὄχι ὅμως τὴν Κυριακὴν. Καὶ τοῦτο «ὄχι πὼς τὸ ἐμποδίζει ὁ Νόμος, ἀλλὰ διὰ τὲς ἀταξίας ὅπου γίνονται» καὶ μάλιστα τὴν ἀπουσία ἀπὸ τὴν θείαν λειτουργίαν τῶν μελλονύμφων, καὶ προφανῶς καὶ τῶν συγγενῶν τους, λόγῳ τοῦ ἐπικειμένου γάμου. Μέχρι πρὸ τίνος οἱ περισσότεροὶ γάμοι γινόταν ἀπαρατήρητα κατὰ τὶς Κυριακὲς, χωρὶς νὰ λείπουν καὶ γάμοι κατὰ τὶς καθημερινές. Κατὰ Παρασκευὴ μάλιστα τελέσθησαν καὶ ἐπίσημοι βασιλικοὶ γάμοι. Ἀπὸ ὅσο ξεύρω, κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ἄρχισε νὰ συνηθίζεται καὶ νὰ διαδίδεται σὰν ἓνα εἶδος «μόδας» ἡ τέλεση γάμων κατὰ

τὰ Σάββατα. Ἐπικαλοῦνται πρακτικοὺς καὶ κοινωνικοὺς λόγους, ποὺ προφανῶς ὑπάρχουν. Ἄν ὑπῆρχε εἰδικὸς σοβαρὸς πνευματικὸς λόγος, θὰ ἔπρεπε ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀντιδράσει ἐγκαίρως καὶ στὸ σύνολό της, γιατί διαφορετικὰ θὰ φθάναμε στὸ παράλογο καὶ στὴ σύγχυση, ἀλλοῦ νὰ μὴ γίνονται γάμοι τὸ Σάββατο καὶ στὴ γειτονικὴ ἑνορία, πόλη ἢ ἐπισκοπὴ νὰ γίνονται. Ἐξ ἄλλου τώρα εἶναι πολὺ ἀργὰ καὶ νὰ σκεφθεῖ ἀκόμα κανεὶς τὴν καταδικασμένην σὲ ἀποτυχία ἄλλως τε προσπάθεια ἀντιδράσεως.

Ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου Τιμοθέου ἄς τηρεῖται ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς. Μόνον ἄς προσέχουν νὰ μὴ πέφτουν στὴν πονηρότερη παγίδα τοῦ σατανᾶ, νὰ θεωροῦν δηλαδὴ τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς δίκαιους καὶ τοὺς ἄλλους, ποὺ κάνουν τοὺς γάμους τους σὲ Σαββατοκύριακα, ἁμαρτωλοὺς. Ὅσο γιὰ τοὺς ἱερεῖς ποὺ εὐλογοῦν γάμους τὸ Σάββατο, ἄς ἔχουν τὸν ἡρωϊσμὸ νὰ θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς συνενόχους γιὰ τὴν παράβαση τοῦ κανόνος καὶ τῶν ἀσκητικῶν ἐθῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀστοχώτερη ἐνέργειά τους θὰ ἦταν νὰ ὑπενθυμίσουν στοὺς νεονύμφους τὸν ιγ' κανόνα τοῦ ἁγίου Τιμοθέου, πλύνοντας τὰ χέρια τους μὲ τὴν ψευδαίσθηση ὅτι μεταβιβάζουν τὶς τυχὸν εὐθύνες στοὺς ἀνεύθυνους νέους συζύγους.

Ὅσο γιὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἔχω τὴ γνώμη πὼς ἰσχύει ἀπόλυτα ἡ ἀπαγόρευση τοῦ νβ' κανόνος τῆς ἐν Λαοδικεῖα Συνόδου. Ἡ Ὑψωση εἶναι μιὰ δευτέρῃ Μεγάλῃ Παρασκευῇ, ὅποια ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος καὶ ἂν τύχει. Κι αὐτὸ μποροῦν νὰ τὸ καταλάβουν, ἐγκαίρως κατηχοῦμενοι, οἱ μελλονύμφοι ποὺ θέλουν νὰ τελέσουν θρησκευτικὸ γάμο. Ἡ εὐθύνη βαρύνει ἀποκλειστικὰ τοὺς ἱερεῖς καὶ εἶναι βαρεῖα καὶ ἀσύγγνωστη. Ἐξ ἄλλου κατ' αὐτὴ δὲν συντρέχουν οἱ πρακτικοὶ καὶ κοινωνικοὶ λόγοι τοῦ Σαββάτου. Ἡ Ὑψωση εἶναι μόνον μιὰ ἡμέρα τὸ χρόνο καὶ τὰ Σάββατα πενήντα δύο. Ὅσο γιὰ τὴν παραμονή της, τουλάχιστον ἀπὸ τὴν τέλεση τοῦ ἑσπερινοῦ βρισκόμαστε λειτουργικὰ στὴν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς, γιὰ τὴν ὁποία ἰσχύει κατ' ἐπέκτασιν ὁ κανὼν τῆς Λαοδικεῖας. Ἄν δὲν θέλουμε ὅμως ὑποκριτικὰ νὰ κρυφτοῦμε πίσω ἀπὸ τὸν τύπο —τὴν ὥρα τέλεσεως τοῦ ἑσπερινοῦ— δὲν θὰ εἶναι ὑπερβολικὸ ἂν θεωρήσουμε καὶ τὴν παραμονὴ ἄπρακτῃ ὡς πρὸς τὴν τέλεση γάμου. Τότε θὰ εἴμαστε συνεπέστεροι καὶ τιμότεροι ὡς πρὸς τὴν ἀπαίτηση τοῦ ιγ' κανόνος τοῦ ἁγίου Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας.

Και όμως, είναι δυνατόν...

ΤΟΥ κ. Α. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Διανθρώπινες σχέσεις

Ἄν σου ἔλεγαν ὅτι ὑπάρχει κάποιος, στὸν ὁποῖο ὅποτε καὶ ν' ἀπευθυνθεῖς εἶναι προσιτός, εἶσαι καλοδεχούμενος κι ἔχει χρόνο γιὰ σένα. Ὅτι δὲν χρειάζονται μεσολαβητές, γραμματεῖς, ἀτζέντες, τηλεφωνήματα ἐπὶ τηλεφωνημάτων γιὰ νὰ κλείσεις μίαν συνάντηση, ἀναμονές σὲ διαδρόμους, προθαλάμους ὥσπου νὰ ἔλθει ἡ ὥρα. Ὅτι δὲν ὑφίσταται κίνδυνος ν' ἀναβληθεῖ ἡ συνάντηση λόγῳ φορτωμένου προγράμματος ἢ ὅτι κι ἂν δὲν ἀναβληθεῖ νὰ ξέρεις ὅτι ὁ ἄλλος δὲν σὲ ἀνέχεται ἀπλῶς καὶ δὲν περιμένει πότε νὰ τελειώσεις γιὰ νὰ μπεῖ ὁ ἐπόμενος... Ἄν σου ἔλεγαν, κάτι τέτοιο, σύμφωνα μὲ τὰ καθιερωμένα στὴν κοινωνία μας καὶ στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις, θὰ ἀναφωνοῦσες ἐκπληκτος καὶ γεμάτος ἀπορία: Μὰ εἶναι δυνατόν;

Εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχει κάτι τέτοιο σήμερα; Νὰ σὲ δεχοῦν χωρὶς σχολαστικὴ τήρηση ὡραρίων, σειρᾶς, προτεραιότητων, χωρὶς προειδοποίηση; Εἶναι δυνατόν ἔτσι ἀπλᾶ νὰ καταργεῖται ἡ ἱεροτελεστία τῶν δημοσίων σχέσεων, οἱ γραμματεῖς, οἱ εἰδικές γραμματεῖες, οἱ κλητῆρες, ποὺ ἔχοντας πάρει ἐντολὴ ἢ νὰ σοῦ κωλύουν τὴν εἴσοδο ἢ νὰ σοῦ ἀνοίγουν διάπλατα τὴν πόρτα καὶ νὰ σὲ καλοῦν νὰ περάσεις, κι ἐσύ νὰ μὴ τὸ πιστεύεις πὼς ἦλθε ἡ ὥρα τῆς περιφημῆς συνάντησης ποὺ τόσο εἶχες περιμένει, ποὺ τόσο εἶχες ἐκλιπαρήσει καὶ ποὺ τόσα ἴσως ἀνέμενες ἀπ' αὐτὴν καὶ ἀπ' αὐτὸν ποὺ σὲ δέχεται. Καὶ μόνο νὰ σὲ δεχτεῖ εἶναι τόσο τιμητικὸ γιὰ σένα ἔστω κι ἂν αὐτὴ ἡ συνάντηση δὲν φέρει κανένα ἀποτέλεσμα καὶ τελικὰ δὲν σὲ ὀδηγήσει πουθενά.

Αὐτὴ λές εἶναι ἡ κατάσταση ποὺ ἐπικρατεῖ, ἢ φορὰ τῶν πραγμάτων· αὐτὰ συμβαίνουν καὶ αὐτὰ ὑφίστασαι. Γι' αὐτὸ καὶ ἐκπλήσσεσαι, γι' αὐτὸ καὶ σοῦ φαίνεται παράδοξη ἢ ἄλλη κατάσταση πραγμάτων ποὺ σοῦ περιέγραψα πιὸ πάνω καὶ γι' αὐτὸ ἀναφωνεῖς: Μὰ εἶναι δυνατόν;

Θεανθρώπινες σχέσεις

Καὶ ὅμως, εἶναι δυνατόν. Ἄν στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις αὐτὸ εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον καὶ ἀπορίας ἄξιον, στὶς θεανθρώπινες σχέσεις εἶναι σχεδὸν ὁ κανόνας. Στὶς σχέσεις Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ἀντιστρέφονται οἱ ὅροι ποὺ ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἔχουμε ἐπιβάλλει στὶς μεταξύ μας σχέσεις.

Δὲν εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποὺ περιμένει νὰ τοῦ κλείσουμε μίαν συνάντηση. Εἶναι ὁ Θεὸς ποὺ ξέρει νὰ περιμένει. Ποῦ εἶναι πάντα στὴ διάθεσή μας, ποὺ ὅταν δὲν κρούει τὴν θύρα εἶναι πίσω της καὶ περιμένει νὰ τὴν κρούσουμε, νὰ τοῦ φωνάξουμε τέλος πάντων νὰ μᾶς ἀνοίξει καὶ νὰ μᾶς ὑποδεχτεῖ. Κι ἐνῶ τὸ γνωρίζουμε, ἐμεῖς, ἂν δὲν ἀρνούμαστε πεισματικά, ἀμελοῦμε, ἀδιαφοροῦμε. Ἐνῶ διαμαρτυροῦμαστε κι ἐνοχλοῦμαστε ποὺ συνήθως οἱ ἄλλες θύρες παραμένουν κλειστές ἢ ἡμίκλειστες, δὲν ἐκμεταλλευόμαστε τὴ μοναδικὴ θύρα ποὺ εἶναι πάντοτε ἀνοικτὴ καὶ προσπελάσιμη.

Φαίνεται ὅτι σὲ μίαν ἐποχὴ διεκδικήσεως τῶν δικαιωμάτων μας — καὶ εἶναι φορὸς ποὺ καλὰ κάνουμε καὶ τὰ διεκδικοῦμε μεταξύ μας οἱ ἄνθρωποι — ξεχνᾶμε βασικά μας προνόμια. Ἐνῶ κλαιγόμαστε γιὰ μίαν ζωὴ μίζερη, στερημένη ἀπὸ «ὑπέροχα» δικαιώματα, ξεχνᾶμε ὅτι εἴμαστε προνομιούχοι ἀπὸ τὴ γέννησή μας. Μόνο ποὺ ἴσως δὲν ἔχουμε συνείδηση αὐτῶν τῶν μεγάλων προνομίων καὶ πλεονεκτημάτων, γιὰτὶ δὲν εἶναι προνόμια γιὰ μερικοὺς μόνον, οὔτε πλεονεκτήματα ποὺ ὀρισμένοι μόνο τὰ κατέχουν. Ὅλοι εἴμαστε προνομιούχοι καὶ ὅλοι εἴμαστε κατὰ κάποιον τρόπο «πλεονεκτικοὶ» στὴν ἐφαρμογὴ της στὴν πράξη τῆς πλέον ἀταξικῆς κοινωνίας.

«Ἄμεσος δρᾶσις»

«Χριστέ μου» λές, κι ὁ Χριστὸς εἶναι ἕτοιμος νὰ τρέξει κοντά σου ἔστω κι ἂν ὅλες τίς ἄλλες στιγμὲς τοῦ βίου σου τὸν εἶχες ξεχάσει. «Θεέ μου» λές, κι ὁ Θεὸς σπεύδει σὲ βοήθειά σου. «Παναγία μου» λές, καὶ τίς πιὸ πολλὰς φορὲς γίνεταί αὐτὸ ποὺ τῆς ζητᾶς καὶ μάλιστα ἀμέσως (Γοργοεπήκοος).

Ἀκρόαση Θεός, κι εὐθὺς ἀναπετάσσει τὰς πύλας καὶ σὲ δέχεται καὶ κουβεντιάζεις μὲ τίς ὥρες μαζί Του. Τοῦ λές ὅ,τι θέλεις: παράπονα, αἰτήματα, «ρουσφέτια», γιὰ σένα, γιὰ τοὺς συγγενεῖς σου, γιὰ τοὺς φίλους σου, τὴν οἰκογένειά σου, τὸ χωριό σου καὶ τὴν πόλη σου, γιὰ τοὺς ἄρχοντες καὶ τοὺς βασιλιάδες σου, γιὰ τοὺς κυβερνήτες σου, γιὰ τὸν προϊστάμενό σου, γιὰ τὰ παιδιά σου καὶ γιὰ τὴ γυναίκα σου, γιὰ τὸ συνεταῖρο σου, γιὰ τὸν κόσμον, γιὰ τίς φυσικὲς καταστροφές, γιὰ τὸ ἠθικὸ κακό, γιὰ τὰ πάθη ποὺ σὲ βασανίζουν.

3. Η ΣΧΕΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ

Τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Οἱ πρωτόγονοι ἦταν πρακτικοὶ ἄνθρωποι καὶ στὴ θρησκευτικότητά τους, ὅπως εἶπαμε. Τὴ σχέση τους μὲ τὸν Θεὸ τὴν ἐβλεπαν καὶ τὴν ἤθελαν νὰ ὑπηρετεῖ τὴν ἐπιβίωσή τους. Μὲ ἄλλα λόγια, ἡ θρησκευτικότη-
τα τῶν προχριστιανικῶν λαῶν βασιζόταν στὴν ιδέα καὶ τὴ νοοτροπία τῆς **συναλλαγῆς**: «Σοῦ δίνω γιὰ νὰ μοῦ δώσεις» (do ut des). Ἐπομένως, ἡ συναλλακτικὴ σχέση ἀνάμεσα στὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν Θεὸ ἦταν ὑποχρεωτικὴ καὶ δεσμευτικὴ καὶ γιὰ τὰ δύο μέρη: οἱ ἄνθρωποι θὰ ἔδιναν αὐτὰ ποὺ εἶχαν (ὕλικές προσφο-
ρές) καὶ οἱ θεοὶ (τὰ πνεύματα) θὰ ἀνταπέδιδαν στοὺς ἀνθρώπους ἀσφάλεια, προστασία καὶ εὐημερία¹.

Ἡ Π. Διαθήκη, στὰ πρῶτα τῆς βιβλία, ποὺ ἀναφέ-
ρονται σὲ ἀρχαιότερες ἐποχὲς καὶ ἐπομένως σὲ πρῶ-
τογόνοους ἀνθρώπους, υἰοθετεῖ καὶ συνεχίζει τὴ
συναλλακτικὴ αὐτὴ σχέση. Ἡ θρησκευτικότη-
τα τῶν ἀρχαίων Ἑβραίων εἶχε καθαρὰ πρακτικοὺς στόχους.
Ἡ 5ῃ Ἐντολὴ τοῦ Δεκαλόγου, π.χ. ἔλεγε: «Τίμα τὸν
πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται
καὶ ἵνα μακροχρόνιος ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς, ἧς
Κύριος ὁ Θεὸς δίδωσί σοι» (Ἐξοδ. κ' 12).

Τὰ νεώτερα, ὅμως, βιβλία τῆς Π. Διαθήκης, ἰδίως
τῶν Προφητῶν, ἄρχισαν νὰ παρουσιάζουν ἓνα νέο,
προηγμένο τύπο θρησκευτικότητος ποὺ δὲ βασίζεται
πιὰ στὴν ἀρχὴ τῆς συναλλαγῆς, παρὰ σὲ ἄλλα στοι-
χεῖα, ὅπως θὰ δοῦμε πρὶο κάτω. Τὴν καινούργια αὐτὴ
βάση τῆς θρησκευτικότητος διεκήρυξε πρῶτα ὁ προ-
φήτης Ὡση (800 π.Χ.), διὰ τοῦ ὁποῦ οὗ Θεὸς ἐξέ-
φρασε τὴν ἀντίθεσή του στὴ σχέση τῆς συναλλαγῆς,
μὲ τὸν λόγο: «ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν» (στ' 6), τὸν
ὁποῖον ἐπανελάβε καὶ ὁ Κύριος (Ματθ. θ' 13).

Ἐκεῖνος, ὅμως, ποὺ ἐγκαινίασε τὴ νέα μορφή τῆς
θρησκευτικότητος ἦταν ὁ προφήτης Ἡσαΐας, μὲ τὶς
προφητεῖες του γιὰ τὸν «πάσχοντα δούλο τοῦ Θεοῦ»,
οἱ ὁποῖες ἐφαρμόστηκαν ἀπόλυτα στὸ πρόσωπο καὶ
τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Ἰησοῦς ἦ-
ταν Θεάνθρωπος, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ποὺ ἐγίνε ἀνθρω-
πος. Καὶ ὅμως, ἡ ἀπόλυτη καὶ μοναδικὴ αὐτὴ σχέση
του μὲ τὸν Θεὸ δὲν εἶχε κανένα ἐπίγειο ἀντάλλαγμα.
Ὁ Ἰησοῦς ὑπῆρξε καὶ ἐξῆσε ἄσματος καὶ φτωχός. Συ-
κοφαντήθηκε καὶ διώχθηκε ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του
καὶ τελικὰ στερήθηκε πρόωρα τὴν ἐπίγεια ζωὴ του

Ἄν τὸ θυμηθεῖς, ἔτσι ὅπως ἀκατάστατα συνωστί-
ζονται ὅλ' αὐτὰ, τὸν εὐχαριστεῖς κιόλας γιὰ κά-
ποιες δωρεές ποὺ πιστεύεις πὼς ἔρχονται ἀπὸ τὸ
μέρος Του. Πιθανὸν νὰ αἰσθανθεῖς τὴν ἀνάγκη καὶ
νὰ τὸν δοξολογήσεις ποὺ τὰ κατάφερε μὲ τόσο
θαυμαστὸ τρόπο νὰ σὲ βγάλει ἀπὸ ἀδιέξοδα ποὺ
ἦσουν περικυκλωμένοι.

Κι αὐτὸ τὸ προνόμιο ποὺ ἔχεις δὲν περιορίζε-
ται σὲ μιὰ εἰσόδο. Ἡ ἄδειά σου δὲν εἶναι μιᾶς
χρήσεως, εἶναι ἓνα «πάσσο» διαρκείας γι' ἀπερί-
ριστες εἰσόδους καὶ ἐξόδους. Ὅπως μπαίνεις,
μπορεῖς καὶ βγαίνεις. Δὲν σὲ ὑποχρεώνει κανεὶς
νὰ μείνεις μέσα μὲ τὸ ζόρι. Μένεις ὅσο θέλεις,
βγαίνεις ἔξω ὅποταν θέλεις κι ὄχι μὲ τὸ φόβο, ὅτι
ὅσο ἐσὺ μένεις μέσα στερεῖς αὐτὸ τὸ μέσα ἀπὸ
κάποιον ἄλλο. Σ' αὐτὸ τὸ χῶρο ὅλοι μποροῦμε νὰ
εἴμαστε «in» (μέσα) ἀρκεῖ νὰ τὸ θέλουμε. Ὅλοι
μποροῦμε νὰ εἴμαστε «out» (ἔξω) ἂν αὐτὸ εἶναι
ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο ἐπιθυμοῦμε.

Τὰ εὐκόλως ἐννοούμενα δὲν... παραλείπονται

Ὅλοι ξέρουμε ὅτι ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ἀνα-
ζητᾷ καὶ ἐπιδιώκει μὲ πάθος δικαιώματα καὶ
προνόμια. Ἐπιζητεῖ ἐπαφές, σχέσεις μὲ ὑψηλὰ ἱ-
στάμενα πρόσωπα καὶ μὲ ὅλους ἐκείνους ποὺ

μποροῦν νὰ τοῦ τὶς ἐξασφαλίσουν. Ἐσχῶ ὅμως τὰ
αὐτονόητα ποὺ στὴν περίπτωσή μας εἶναι πρά-
γματι αὐτονόητα. Τὰ ὑπομνήσαμε καὶ τὰ ὑποδη-
λώσαμε. Ἄλλωστε ὅλοι γνωρίζουμε καὶ ἔχουμε
ιδίαν ἀντίληψη τῶν εὐκόλως ἐννοουμένων... Ἐκεῖ-
νο ἴσως ποὺ δὲν ἀντιλαμβανόμαστε ἀρκετὰ εἶναι
ὅτι αὐτὰ τὰ εὐκόλως ἐννοούμενα παραλείπονται
μόνον κατὰ τὴν ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἄλλους ἄν-
θρώπους γιὰ νὰ μὴ τοὺς κουράζουμε μὲ αὐτονόη-
τα πράγματα, ὄχι ὅτι παραλείπονται στὴν πράξη
καὶ τὴν καθημερινὴ πρακτικὴ. Εἶναι, ὅπως λέμε,
γνωστὰ καὶ μὴ... ἐξαιρετέα!

Ἄς μὴ ξεχνᾶμε, λοιπόν, τώρα ποὺ μπαίνουμε
σ' αὐτὴ τὴν εὐλογημένη περίοδο τῆς Ἐκκλησίας
μας, ὅτι ὁ Θεὸς μας εἶναι ἓνας Θεὸς ποὺ ξέρει νὰ
περιμένει, πιστὸς στὸ ραντεβού καὶ μ' αὐτὸν ποὺ
ἔχει κλείσει συνάντηση στὴ μία ἢ ὡρα καὶ μ'
ἐκεῖνον ποὺ ἔρχεται στὶς ἔντεκα.

Καλὴ Σαρακοστή, λοιπόν, πατέρες καὶ ἀδελ-
φοί! Ἐν τῷ μεταξύ, σὰν πρόγευση τῆς ὑπέροχης
νύχτας τῆς Ἀναστάσεως, ἄς ἐμβαθύνουμε ἤδη
ἀπὸ τώρα στὸν Κατηχητικὸ Λόγο τοῦ ἀγίου
Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ποὺ στὴν ἀρχὴ του
μᾶς ὑπενθυμίζει ὅλον αὐτὸν τὸν κύκλο τῶν χαμέ-
νων... ἢ μᾶλλον, στὴν περίπτωσή μας, κερδισμέ-
νων συναντήσεων.

πεθαίνοντας πάνω στο σταυρό, ως κακούργος, όπως ακριβώς το είχε προφητεύσει ο Ήσαϊας: «Και είδομεν αυτόν και ουκ είχεν είδος ουδέ κάλλος· αλλά το είδος αυτού άτιμον και έκλείπον παρά πάντας τους υίους των ανθρώπων· άνθρωπος έν πληγή ών... ήτιμάσθη και ουκ έλογίσθη» (νγ' 2-3).

Ο άπ. Παύλος, έπιασε από κάποια άνιάτη ίσως άσθένεια. Ο ίδιος άποκαλύπτει ότι «*ύπέρ τούτου, τρίς τον Κύριον παρεκάλεσα, ίνα άποστή άπ' έμού*». Η άπάντηση όμως του Θεού ήλθε όχι ως θεραπεία, αλλά ως δύναμη άκατάβλητης δραστηριότητας: «*Και είρηκέ μοι· άρκεί σοι ή χάρις μου. Η γάρ δύναμίς μου έν άσθενεία τελειούται*» (Β' Κορ. ιβ' 8-9).

Παρ' όλα όμως αυτά, ή σχέση της συναλλαγής έπιβιώνει και στη χριστιανική θρησκευτικότητα. Σέ ένα μεγάλο μέρος του χριστιανικού πληρώματος επικρατεί ή έντύπωση ότι οι έκδηλώσεις της έκκλησιαστικής ζωής, όπως π.χ. ή προσευχή, ή συμμετοχή στις Άκολουθίες και τά Μυστήρια, τά ιερά προσκυνήματα, οι έλεημοσύνες και δωρεές στους ναούς κ.λπ. έχουν άμεσο και πρακτικό σκοπό. Και πιδ συγκεκριμένα. Πολλοί χριστιανοί νομίζουν, ότι ή σχέση τους με τον Θεό έχει ως άποκλειστικό σκοπό νά έξασφαλίσει στον άνθρωπο την υγεία, την υλική ευημερία και τη μακροζωία. Είναι χαρακτηριστικό ότι, μετά το πέρας των ιερών έκδηλώσεων, οι χριστιανοί άνταλλάσσουν την πατροπαράδοτη ευχή «*Χρόνια πολλά*», που δεν φαίνεται νά έχει χριστιανική προέλευση.

Εξάλλου, ή πίεση για άμεση άντιμετώπιση των προβλημάτων που άντιμετωπίζουν πολλοί χριστιανοί, τους οδηγεί στην εύκολη και πρακτική λύση της συναλλαγής: «*Θεέ μου, Παναγία μου, Άγιε... δός μου τούτο και θά σου δώσω εκείνο...*» Πρόκειται για τó πανάρχαιο έθιμο του «*Τάματος*»².

Γι' αυτόν τον λόγο, οι λειτουργοί της Έκκλησίας πρέπει νά αναπτύσσουν συνεχώς τά βασικά στοιχεία της χριστιανικής πνευματικότητας που είναι:

α) Η **άμοιβαία αγάπη** ανάμεσα στον άνθρωπο και τον Θεό. Η ώφέλεια του ανθρώπου από τη σχέση του με τον Θεό, δεν έγκειται στο ότι θά έχει υλικές άπολαυές, οι όποιες, ώστόσο, δεν άποκλείονται, όπως θά πούμε πιδ κάτω. Το μέγιστο κέρδος που **όπωσδήποτε** άποκομίζει ο άνθρωπος από τη σχέση του με τον Θεό είναι ή χαρά και ή ευτυχία που νιώθει, ότι, αυτός ο μικρός και άμαρτωλός, έπικοινωνεί με τον Θεό, την πηγή της ζωής. Και τó πιδ σπουδαίο είναι, ότι ή ώφέλεια αυτή παραμένει σταθερή και άναφαίρετη και σε περιστάσεις άποτυχίας και δυστυχίας, οι όποιες **όπωσδήποτε** έμπεριέχονται στην επίγεια φάση της ζωής του χριστιανού.

β) Οι **υλικές άπολαυές** δεν είναι πάντοτε τó άμεσο άποτέλεσμα της σχέσης του ανθρώπου με τον

Θεό. Ο άνθρωπος, βέβαια, ως υλικοπνευματική ύπαρξη που είναι έχει άμεσες, βιοτικές και γενικά υλικές ανάγκες. Ός εκ τούτου, ή προσδοκία του νά έχει χειροπιαστές, άπαντήσεις από τον Θεό, είναι άπόλυτα δικαιολογημένη και σωστή. Αυτό ακριβώς, όχι μόνο δεν τó άρνεϊται ή χριστιανική πνευματικότητα, αλλά και μπορούμε νά αναφέρουμε πλείστα όσα ιστορικά περιστατικά που άποδεικνύουν την άμεση και άμέριστη συμπαραάσταση του Θεού στα προβλήματα και τις υλικές ανάγκες των ανθρώπων. Έτσι, ό μεν άπ. Παύλος διαβεβαιώνει ότι ό Θεός, πολλές φορές, μάς δίνει «*ύπερεκπερισσού, ών αίτούμεθα ή νοούμεν*» (Έφεσ. γ' 20), ό δε πιστός, διαπιστώνοντας τις μεγάλες εύλογίες και εύεργεσίες του Θεού, ψάλλει:

*«Έν ύμνοις εύχαρίστοις δοξολογώ
και γεραίρω τó άμετρον έλεος
και την πολλήν δύναμίν σου πᾶσιν όμολογώ
και τās εύεργεσίας σου, άς ύπερεκένωσας είς έμέ,
κηρύττω, μεγαλύνω, ψυχή τε και καρδιά
και λογισμῶ και γλώσση πάντοτε»*

(Μεγάλη Παράκληση)

γ) Οι **άποτυχίες** και άντιξοότητες της ζωής, όχι μόνο δεν άποκλείονται, αλλά έμπεριέχονται όπωσδήποτε στην επίγεια ζωή του χριστιανού. Η πίστη και ή σχέση με τον Θεό δεν είναι μιὰ συναλλαγματική ή ένα όμολογο που μόνο κέρδη και έπιτυχίες έξασφαλίζει στον άνθρωπο. Από τó άλλο όμως μέρος, οι δυσκολίες και οι άντίξοες περιστάσεις δεν άποτελούν άποδείξεις ότι ό Θεός δεν ίκανοποιεί τά αίτήματα των χριστιανών ή, τó χειρότερο, ότι τους έγκατέλειψε. Ο Θεός συμπαρίσταται στους ανθρώπους ιδιαίτερα, όταν αυτοί άντιμετωπίζουν δυσκολίες και προβλήματα. Οι άποτυχίες, έξάλλου, τις περισσότερες φορές, δεν προέρχονται από τον Θεό, αλλά είναι άφενός συνέπειες της φθοράς που παρουσιάζει ή μεταπτωτική φύση του ανθρώπου και τó φυσικό περιβάλλον και άφετέρου άποτέλεσμα των λαθεμένων έπιλογών και ενεργειών που κάνει ό ίδιος ό άνθρωπος.

δ) Το **Τάμα**. Η μεν **έξ ύστερου** υλική προσφορά (έλεημοσύνες, δωρεές σε ιδρύματα και ναούς κ.λπ.), ως έκφραση εύγνωμοσύνης στον Θεό και τους Άγίους για κάποια εύεργεσία ή σωτήρια επέμβασή τους (θαύμα), έχει άγιογραφική βάση, άποτελεί δε και μακρόχρονη έκκλησιαστική παράδοση. Το «*τάμα*» **εύγνωμοσύνης** είναι κάτι πέρα ως πέρα κατανοητό και θεολογικά άποδεκτό.

Η εκ των προτέρων όμως ύπόσχεση υλικής προσφοράς, με τη ρητή **προϋπόθεση** ίκανοποίησης κάποιου συγκεκριμένου αίτήματος, είναι έξω και πέρα από τά πλαίσια της χριστιανικής πνευματικότητας. Τό ύποσχετικό, έξάλλου, τάμα, ενώ κατ' άρχήν φαίνεται

Ὁ θεσμὸς τοῦ ἐπισκόπου στὴν ἀποστολικὴ καὶ μεταποστολικὴ ἐποχὴ*

Τοῦ κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ Κ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ, Θεολόγου

Τὰ σημεῖα αὐτὰ πρέπει νὰ μᾶς πείθουν, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι ὀρίστηκαν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, ὅπως καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι μὲ τὴν ἐπίθεση τῶν χειρῶν, ὅπως ἀναφέρεται ἢ πράξη αὐτὴ στὶς «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων» (5' 6).

Τὸ ἀξίωμα αὐτὸ ἀρχίζει νὰ φαίνεται καθαρὰ μετὰ τὸ θάνατο τῶν Ἀποστόλων, μιὰ καὶ αὐτοὶ νοοῦνται, καθόσον βρίσκονται ἐν ζωῇ, οἱ κατ' ἐξοχὴν ἐπίσκοποι τῆς Ἐκκλησίας, γι' αὐτὸ καὶ στὶς Πράξεις ἀναφέρεται συχνὰ τὸ «ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ» (Πράξεις ιε' 23), ὅπως ἐπίσης καὶ στὴν ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἀδελφούς τῆς Ἀντιόχειας, «οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν... χαίρειν».

Ὁ ὅρος «ἐπίσκοπος» στὴ μεταποστολικὴ ἐποχὴ καὶ ἡ καθιέρωσή του.

Σχετικὰ μὲ τοὺς χρόνους ποὺ ἀκολούθησαν μετὰ τὸ θάνατο τῶν Ἀποστόλων, πρὸ τοῦ 100 μ.Χ., ἡ «Διδαχὴ τῶν 12 Ἀποστόλων» μᾶς δίνει πρόσθετες πληροφορίες γιὰ τὸ ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα. Στὸ χωρίο XV 1-2 μαρτυρεῖται ἡ μόνιμη ἐγκατάσταση προφητῶν — ἰδιαίτερης τάξεως χαρισματούχων — σὲ κάποια τοπικὴ Ἐκκλησία. Μὲ τὸν τρόπο αὐτό, ὁ κάθε προφήτης ποὺ

ἐγκαθίστατο σὲ κάποια τοπικὴ Ἐκκλησία, ὡς ὁ αὐθεντικὸς διδάσκαλος καὶ κήρυκας τῆς παρακαταθήκης τῶν Ἀποστόλων, γινόταν ὁ κατ' οὐσίαν Ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς. Βεβαίως, ἡ Διδαχὴ ἀναφέρει διὰ μακρῶν τὸ θέμα ἐγκαταστάσεως τῶν προφητῶν ὡς Ἐπισκόπων κάποιας τοπικῆς Ἐκκλησίας, θέλοντας νὰ προφυλάξει συγχρόνως τὶς Ἐκκλησίες αὐτὲς ἀπὸ ἐσωτερικὴ ἐριδα, λόγω πιθανῆς ἀντιδράσεως τοῦ τοπικοῦ ἱερατείου. Θὰ πρέπει ὁμως νὰ σημειώσουμε, ὅτι αὐτὸ δὲν θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ συμβεῖ σὲ ὅλες τὶς Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες καὶ ἀκολούθησαν τὸ γνωστὸ μεταβατικὸ στάδιο γιὰ τὴν ἐγκατάσταση Ἐπισκόπων, ὅπως ἔχουμε ἀναφέρει καὶ παραπάνω.

Ἔτσι, θὰ πρέπει νὰ καταλήξουμε στὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ προφῆτες, ἔχοντας τὸ εἰδικὸ χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κατέληξαν νὰ λάβουν τὸν τίτλο τοῦ Ἐπισκόπου, ἐνῶ παράλληλα ὁ τίτλος ἐδίεδετο κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη καὶ στοὺς πρεσβυτέρους ἐκάστης τοπικῆς Ἐκκλησίας. Οἱ δὲ προφῆτες ποὺ ἐγκαταστάθηκαν, μετέδωσαν τὸ χάρισμά τους στοὺς διαδόχους τους, δημιουργώντας τὸ σχῆμα «Ἀπόστολοι - Προφῆτες - Ἐπίσκοποι». Τὸ σχῆμα αὐτό, τελικὰ, πρέπει νὰ ἐπικράτησε περὶ τὸ τέλος τοῦ α' αἰῶνα, ὄχι ὁμως χωρὶς προβλήματα, τὰ ὁποῖα δημιουργήθηκαν ἀπὸ ὡς πρακτικὴ καὶ εὐκόλη μέθοδος, ἐν τούτοις ὄχι μόνο τὴν ἀντίδραση τοῦ τοπικοῦ ἱερατείου. Τὰ προβλήματα αὐτὰ μᾶς γίνονται γνωστὰ ἀπὸ τὴ «Διδαχὴ τῶν Ἀπο-

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 47 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

δὲν ἐπιλύει τὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζουν οἱ χριστιανοί, ἀλλὰ δημιουργεῖ καὶ περισσότερα καὶ ἰδίως προβλήματα συνειδήσεως, ἰδίως ὅταν, γιὰ διαφόρους λόγους, δὲν εἶναι ἐφικτὴ ἡ πραγμάτωσή του. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπισημαίνει καὶ ἡ λαϊκὴ παροιμία, ὅτι «τὸ τάμα εὐκόλα λέγεται, ἀλλὰ δύσκολα γίνεται».

Ὅλα αὐτὰ φανεροῦν πόσο δύσκολο πράγμα εἶναι νὰ ζήσει κανεὶς τὴ χριστιανικὴ πνευματικότητα! Διότι, ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος» (Ἐφεσ. δ' 22), ποὺ ἐπιβιώνει καὶ στὸν χριστιανό, παραδοκεῖ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ ἐκδηλώσει τὴ δική του πρωτόγονη θρησκευτικότητα, μιὰ θρησκευτικότητα ποὺ ἔχει σημαδέψει ἀνεξίτηλα ἴσως τὴν μεταπαιτικὴ ἀνθρώπινη φύση. Βέβαια, ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τὸν κάθε ὑποψήφιο χριστιανὸ νὰ ἐκδυθεῖ «τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ» (Κολ. γ' 9). Ἀπὸ τὸ σκοτάδι τῆς πλάνης, τὸν στρέφει πρὸς τὸ φῶς τῆς Ἀνατολῆς, τὸν προσανατολίζει στὸν Χριστό. Ἐξορκίζει «πᾶν πονηρὸν πνεῦμα» ποὺ τυχὸν βρίσκεται μέσα του καὶ γύρω

του. Τὸν σφραγίζει μὲ τὴ σφραγίδα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅλα ὁμως αὐτὰ, δὲν ἐνεργοῦν μαγικά, ὅπως εἶπαμε. Ἐὰν ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος, δὲ συνεργασθεῖ μὲ τὴν «δοθεῖσαν χάριν» (Ρωμ. ιε' 15), ὁ παλαιός, ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος ἀναβιώνει συχνὰ καὶ γίνεται ἴσως καὶ ἰσχυρότερος (πρβλ. Ματθ. ιβ' 43-45).

1. Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, πρὶν ἀπὸ τὴ μάχη τοῦ Μαραθῶνα (490 π.Χ.) εἶχαν τάξει στὴ θεὰ Ἄρτεμη πὼς ὅσους ἐχθροὺς σκοτώσουν, τόσα χρονιάρικα γίδια θὰ τῆς θυσιάσουν (βλ. Ξενοφάντος Ἀνάβαση, Γ' 2,12).

2. Μὲ τὸ θέμα αὐτὸ εἶχε ἀσχοληθεῖ, πρὸ πολλῶν ἐτῶν, διακεκριμένος χρονογράφος ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδας, ὑποστηρίζοντας ὅτι ἡ θρησκευτικὴ ἀνθρώπινη φύση τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ εἶναι καθαρὴ «δοσοληψία». Σὲ ἐπιστολὴ ποὺ τοῦ ἔστειλα, προσπάθησα νὰ τὸν πείσω γιὰ τὶς ὑψηλὲς θεολογικὲς θέσεις, τὶς ὁποῖες ἡ Ὁρθοδοξία ἔχει προωθήσει στὸ λαό, διὰ μέσου τῆς λατρείας. Στὴν ἀπάντησή του μοῦ ἔγραφε: «Σεῖς εἶστε θεολόγος καὶ τὰ λέτε αὐτά. Ἡ κατάσταση ὁμως τοῦ λαοῦ εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ. Δυστυχῶς δὲν μὲ πείσατε!»

στόλων» και από τις 'Επιστολές του 'Ιγνατίου 'Αντιόχειας.

'Υπάρχει, πάντως, μεγάλη καθυστέρηση καθιέρωσης του όρου γενικότερα στη ζωή της 'Εκκλησίας. Το γεγονός αυτό δεν είναι καθόλου παράξενο, αν σκεφτούμε, αφ' ενός ότι οι πρώτοι ηγέτες της 'Εκκλησίας ήταν βαθύτατα ταπεινόφρονες (Α' Κλήμεντος) και δεν ασχολούνταν με τίτλους, αφ' ετέρου την ιδιαίτερη συμπάθεια που έδειχναν προς τον όρο «πρεσβύτερος» (Β' και Γ' 'Ιωάννου) και αργότερα προς τον όρο «συμπρεσβύτερος» (Α' Πέτρου ε' 2).

'Από αυτά, λοιπόν, είναι φανεροί οι λόγοι για τους οποίους έβράδυνε ή επικράτηση του όρου στις περιοχές της δυτικής Μ. 'Ασίας και στη Ρώμη, ενώ είχε νωρίτερα καθιερωθεί στην 'Εκκλησία της 'Αντιόχειας μεταξύ του 80 και 100 μ.Χ. και την ίδια περίπου εποχή στις υπόλοιπες περιοχές της Μ. 'Ασίας. Στη Ρώμη μάλιστα ο δισταγμός για τη χρησιμοποίηση του όρου εξακολούθησε να υπάρχει και κατά τα μέσα του β' αιώνα.

Το γεγονός της εμφάνισης του όρου πρώτα στην 'Αντιόχεια δικαιολογείται απόλυτως, μια και η 'Αντιόχεια σαν μητέρα των έξι έθνών 'Εκκλησιών, πρώτη αυτή προχώρησε στη διαμόρφωση της 'Εκκλησίας και του Χριστιανισμού ως αυτότελους νέας θρησκείας και σε πλήρη ανεξαρτησία από τον 'Ιουδαϊσμό και πρώτη αυτή έδωσε τους αμύζοντες όρους στα διάφορα λειτουργήματα. Έτσι, εκεί επιλέγεται ο όρος «'Επίσκοπος» αντί του «προεστώτος πρεσβυτέρου» (Γ. Κονιδάρης, στο Münchener Theol. Zeitschrift, 1961, σελ. 269-284).

Πρέπει, λοιπόν, να δεχθούμε, ότι στην αρχέγονη 'Εκκλησία υπήρξε η οργάνωση των μονίμων λειτουργών με τη μορφή του 'Επισκόπου και του πρεσβυτέρου, κατά την οποία ο 'Επίσκοπος ήταν ο ηγέτης συμπρεσβύτερος της τοπικής 'Εκκλησίας.

Περί το 70 και 110 διαμορφώθηκαν 45 περίπου επισκοπές και άρχισε να καθιερώνεται ο όρος «'Επίσκοπος» στην 'Αντιόχεια παράλληλα με το «πρεσβύτερος» και «προεστώτος». Στη Δύση, ο όρος επικράτησε στα τέλη του β' αιώνα, ενώ συνέχισε να χρησιμοποιείται επί μακρόν και ο όρος «συμπρεσβύτερος». Η αρχαιότητα, λοιπόν, του όρου και του λειτουργήματος φαίνεται να πιστοποιείται τόσο ιστορικά, όσο και φιλολογικά, αφού μέσω του 'Ιγνατίου μπορούμε να φανταστούμε τι συνέβη κατά την τελευταία δεκαετηρίδα της αποστολικής εποχής, όταν το 62 μ.Χ. ο Συμεών διεδέχεται τον 'Ιάκωβο σαν μόνιμος ηγέτης της 'Εκκλησίας των 'Ιεροσολύμων. Ο 'Ιάκωβος και οι πρεσβύτεροι των Πράξεων των 'Αποστόλων, όπως και ο Συμεών και «οι σὺν αὐτῷ πρεσβύτεροι», είναι υπόδειγμα της αρχέγονης εμφάνισης του 'Επισκόπου μετά του πρεσβυτερίου πρὶν τὴν τελικὴν ἐπικράτη-

ση του όρου από την 'Εκκλησία της 'Αντιόχειας.

Τουτουτρόπως, ο όρος «'Επίσκοπος» σε σχέση με τον όρο «πρεσβύτερος», πρέπει να νοηθεί σαν ένα διπλός, κοινός όρος για δύο διακεκριμένα, αλλά συνδεδεμένα λειτουργήματα, αυτό του πρεσβυτέρου και του προεστώτος πρεσβυτέρου, του επισκοπούντος την τοπική 'Εκκλησία, αλλά και για την τάξη των προφητών, οι όποιοι λίγο πρὶν ἀρχίσουν νὰ ἐμφανίζονται οἱ 'Επίσκοποι, ἐγκαθίστανται μόνιμα σὲ κάποια τοπικὴ 'Εκκλησία καὶ λαμβάνουν κι αὐτοὶ τὸν τίτλο τοῦ 'Επισκόπου, σὺν ἐκφραστὲς τῆς γνήσιας ἀποστολικῆς παραδόσεως. (Τέλος)

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Πράξεις τῶν 'Αποστόλων.
- Πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή.
- Β. Φειδά, 'Εκκλησιαστικὴ 'Ιστορία, 'Αθήνα, 1983.
- Δ. Κυριακοῦ, 'Εκκλησιαστικὴ 'Ιστορία, 'Αθήνα, 1897.
- Στεφανίδη, 'Εκκλησιαστικὴ 'Ιστορία.
- Κονιδάρη, 'Εκκλησιαστικὴ 'Ιστορία.
- Κονιδάρη, Περὶ τῆς φερομένης διαφορᾶς μορφῶν ἐν τῷ πολιτεύματι τοῦ ἀρχικοῦ Χριστιανισμοῦ.
- Θρησκευτικὴ καὶ 'Ηθικὴ 'Εγκυκλοπαίδεια.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ

Τὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας ἔχει καὶ τὴν ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ τῶν βιβλίων:

* ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΥΣΕΒΕΙΣ περὶ ΜΙΜΗΣΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ, με στόχασες πνευματικαῖς καὶ κατάνυξιν εἰς κάθε κεφάλαιον. Προνοία τοῦ Μητροπολίτου Γρεβενῶν Σεργίου.

* Η ΖΩΗ ΕΚ ΤΑΦΩΝ. Αὐθεντικὲς μαρτυρίαι τῆς θαυμαστῆς φανερώσεως τῶν ἁγίων Ραφαήλ, Νικολάου καὶ Εἰρήνης. Τοῦ Μητροπ. Γουμνίσσης Δημητρίου.

* ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ ΛΗΞΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ, ἢ πῶς οἱ ἐξελικτικοὶ ἐλίσσονται γιὰ νὰ πείσουν ὅτι τὰ εἶδη ἐξελίσσονται. Τοῦ Γιάννη Κωστήφ, φυσικοῦ.

* ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΙΧΗ: ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ Α' Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ. Τοῦ διατελ. Καθηγητοῦ 'Αθαν. Δεληκωστοπούλου.

* ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ, Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ. Τοῦ ἴδιου.

* Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΙΕΡΩΣΥΝΗ (ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως τῶν δέκα πρώτων αἰώνων μ.Χ.). Τοῦ ἐπισκόπου Κατάνης 'Ιακώβου (Πηλὴλη).

* Ο ΘΕΟΣ (κατὰ τὴν Φιλοσοφίαν, τὴν 'Αγ. Γραφὴν καὶ τὴν Χριστιανικὴν Θεολογίαν). Τοῦ ἴδιου.

* Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ (Φύσις καὶ σημασία, 'Ιστορία καὶ Φιλολογία, Θεολογία καὶ 'Εσχατολογία, Φιλοσοφία καὶ 'Ηθικὴ, Κανονικότης καὶ περιγραφὴ περιεχομένου). Τοῦ ἴδιου.

Οι κυβερνήσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μπροστά στο πρόβλημα των αιρέσεων και της παραθρησκείας

Τού π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ, Δρ. Θεολ. - Δρ. Φιλοσ.

β) Συνειδητοποίηση του προβλήματος

Η Όμοσπονδιακή Κυβέρνηση της Γερμανίας άρχισε να ασχολείται με το θέμα των παραθρησκευτικών ομάδων, των «Θρησκειών της Νεότητας», όπως τις αποκαλεί ή των «Καταστροφικών Λατρειών», όπως χαρακτηρίζονται αυτές οι ομάδες στις ΗΠΑ, ύστερα από την πίεση της κοινής γνώμης και ιδιαίτερα των οικογενειών που αντιμετώπιζον προβλήματα. Η ύπουργος Α. Huber γράφει στον πρόλογο της «Έκθεσης»: «Πολυάριθμοι πολίτες με παρεκάλεσαν τα τελευταία χρόνια να τους βοηθήσω, επειδή παιδιά τους, αδέρφια ή φίλοι έστράφησαν σε θρησκείες της νεότητας. Απαίτησαν από τον Υπουργό Νεότητας, Οικογενείας και Υγείας να επέμβει για να παράσχει προστασία στους κατά το πλείστον νέους, αλλά ενήλικες ανθρώπους και να τους ξανααγαρίσει στην οικογένεια» (σ. 3).

Η «Διακομματική Έπιτροπή Αιτημάτων» (Petitionsausschuss), με βάση απόφασή της (7 Μαρτίου 1979, αριθ. πρωτ. 8/52) παρεκάλεσε την Όμοσπονδιακή Κυβέρνηση, «να χρησιμοποιήσει τις γνώσεις που αποκτήθηκαν μέχρι τώρα και διατυπώθηκαν σε πολυάριθμες δημοσιεύσεις, ώστε σύντομα να έτοιμαστεί ένα συνολικό σχέδιο, προκειμένου να αντιμετωπιστούν κατά άρμόζοντα τρόπο τάσεις των θρησκειών της νεότητας που δεν επικροτούνται και να προστατευθούν και να ενισχυθούν δραστικά τα θύματα» (Jugendreligionen in der Bundesrepublik, σ. 4).

Η «Έκθεση» της Υπουργού υποβλήθηκε και δημοσιεύθηκε, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, με τον τίτλο «Θρησκείες της Νεότητας στην Όμοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας». Φεβρουάριος 1980). Το κείμενο αυτό κυκλοφόρησε σε 100.000 αντίτυπα.

Η δημοσίευση και η κυκλοφορία αυτής της Έκθεσης έδωσε άφορη για δικαστικούς αγώνες. Η όργανωση του Υπερβατικού Διαλογισμού (ΥΔ) μήνυσε την Όμοσπονδιακή Κυβέρνηση και έφθασε έως το Όμοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο. Η τελική απόφαση ήταν υπέρ της Όμοσπονδιακής Κυβερνήσεως της αναγνωρίστηκε το συνταγματικό καθήκον να προβαίνει σε δημόσιες προειδοποιήσεις, σχετικά με τους κινδύνους από

την ένταξη στις θρησκείες της νεότητας.

Από το 1980 η Όμοσπονδιακή Κυβέρνηση άρχισε να ενισχύει οικονομικά Συλλόγους Πρωτοβουλίας Γονέων προς καταπολέμηση των ομάδων αυτών, όπως την Aktion für geistige und psychische Freiheit e.V. (AGPF), για λειτουργικά έξοδα και προγράμματα.

Αλλά η Όμοσπονδιακή Κυβέρνηση έδειξε το ενδιαφέρον της για τα θέματα αυτά και με άλλο τρόπο. Το 1982 έδωσε έντολη στην αστυνομία των συνόρων να απαγορεύσουν την είσοδο στον ιδρυτή της Ένωτικής Έκκλησίας Σάν Μυσούνγκ Μούν, στην περίπτωση που θα επιχειρούσε να περάσει στην Όμοσπονδιακή Δημοκρατία.

Κάτι ανάλογο συνέβη και το 1985: απαγόρευσε την είσοδο και στον Rajneesh Chandra Mohan, όνομαζόμενο Bhagwan, επειδή η παρουσία του στην όμοσπονδιακή περιοχή θα παρέβλαπτε τα συμφέροντα της Όμοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

Το πρόβλημα των αιρέσεων της νεότητας αποτέλεσε επανειλημμένα αντικείμενο συζητήσεων στην Όμοσπονδιακή Βουλή, ύστερα από έπρωτησεις και αιτήσεις από μέρους των κομμάτων. Αυτό ενισχύθηκε και από τη δραστηριότητα των Συλλόγων Πρωτοβουλίας Γονέων. Έτσι τον Απρίλιο του 1991, ο Σύλλογος Πρωτοβουλίας Γονέων του Hoidsdorf κατέθεσε στην Πρόεδρο της Όμοσπονδιακής Βουλής κατάλογο με 50.000 υπογραφές πολιτών από όλοκληρη την όμοσπονδιακή περιοχή, μαζί με ειδικό ψήφισμα, με την απαίτηση να δημιουργηθεί μια Έξεταστική των Πραγμάτων Έπιτροπή από Βουλευτές της Όμοσπονδιακής Βουλής, έναντιον των «καταστροφικών λατρειών» και ιδιαίτερα της Scientology - Dianetik, που στη χώρα μας δρα με το όνομα «Κέντρο Έφηρμοσμένης Φιλοσοφίας Έλλάδος - ΚΕΦΕ».

(Συνεχίζεται)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παρακαλούνται οι συνδρομητές των περιοδικών «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» και «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», κάθε άλλαγή της διευθύνσεώς τους να τη γνωρίζουν άμέσως στα Γραφεία των Περιοδικών, Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 Αθήνα, αναφέροντας απαραίτητα και την παλαιά τους διεύθυνση, για να γίνεται κανονικά ή άποστολή των Περιοδικών.

Τηλ. 72 18 308, 72 51 149. Fax 72 26 597

* Συνέχεια από τη σελ. 43 του υπ' άρ. 2 τεύχους.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΕΡΟΥΣΗ

Ἔχουμε γράψει πολλές φορές στὸ παρελθόν, ἀλλὰ καὶ πρόσφατα («Ε.Α.» 1-16/11/1992) μὲ διάφορες ἀφορμές, ὅτι καί: «τὸ ραδιόφωνο εἶναι μιὰ δυνατότητα — δῶρο τοῦ Θεοῦ — τὸ ὁποῖο στὰ χέρια τῆς Ἐκκλησίας ταυτίζεται μὲ τὸν ἐπίσημο λόγο τῆς. Καὶ συνδέεται διαμέσου αὐτοῦ μὲ τὶς νέες τεχνικὲς ποὺ συστηματικὰ χρησιμοποιεῖ ἢ νέα ἠλεκτρονικὴ ἐπανάσταση τῶν καιρῶν μας». Εἶναι μάλιστα γνωστὸ σὲ ὅλους ὅτι ἀπὸ τὴν ἐμφάνισή τους τὰ ἐρτζιανά, καθὼς καὶ ἡ τυπογραφία, ἡ τηλεοψία, χρησιμοποιήθηκαν καὶ χρησιμοποιοῦνται μὲ ἀποτελεσματικὴ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, γιὰ τὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς.

Γιατί: «οἱ διώρυγες τῆς ἐπικοινωνίας πρέπει νὰ βρίσκονται πάντοτε ἀνοιχτές. Πιὸ πολὺ κι ἀπ' τὸ ψωμί, ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη νὰ μαθαίνει τὴν ἀλήθεια. Τὸ νὰ πληροφορεῖται καὶ νὰ πληροφορεῖ, νὰ ξέρει καὶ νὰ μεταδίνει εἶναι μιὰ λειτουργία τῆς ζωῆς ἀπὸ τὶς πιὸ σημαντικὲς καὶ ἀναγκαῖες.

»Βέβαια στὸν τόπο μας δὲν ὑπάρχει συστηματικὴ, ραδιοφωνικὴ παιδεία. Καὶ ὅλοι, ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ τὰ ἐρτζιανά, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς τεχνικούς, τοὺς ραδιοσηνοθέτες, τοὺς ἠχολήπτες καὶ τοὺς ἠθοποιούς, αὐτοσχεδιάζουν, πειραματίζονται, μιμοῦνται καὶ ἐνεργοῦν μὲ βάση προσωπικὲς ἐπιλογὲς καὶ ἐκτιμήσεις.

»Ὡστόσο ὑπάρχει μιὰ ἀξιόλογη ἐμπειρία τελευταίως, ἢ ὁποία μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ καὶ στὸ χώρο τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε, στὸ μέτρο τοῦ ἐφικτοῦ, νὰ ἔχουμε ὁλοένα καὶ περισσότερο καλύτερα αἰσθητικὰ καὶ ἐπικοινωνιακὰ ἀποτελέσματα. Ἔχει ἀρχίσει μάλιστα νὰ δημιουργεῖται μιὰ ραδιοφωνικὴ συνείδηση καὶ πολλὰ στελέχη ἢ οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὸ ἐκκλησιαστικὸ ραδιόφωνο, δείχνουν ὁλοένα καὶ περισσότερο ὅτι ἐπιθυμοῦν νὰ πληροφορηθοῦν γιὰ τὴν τέχνη αὐτὴ καὶ νὰ ἐκφραστοῦν σωστά, πιὸ ἀποτελεσματικὰ, διαχειριζόμενοι τὸν ἦχο».

Καὶ ὄχι μόνον αὐτό! Ἀλλὰ τώρα πᾶ ὑπάρχει καὶ παράδοση, ἢ ὁποία ἐπιτρέπει νὰ μιλάμε γιὰ μιὰ ἀνοιξη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ραδιοφωνίας. Καὶ μὲ δίχως ἀναστολὲς ἢ ἄλλα πνευματικὰ καὶ ποιμαντικὰ ἐμπόδια, ἢ μιὰ μετὰ τὴν ἄλλη οἱ Ἱερὲς Μητροπόλεις, Ἱερὲς Μονὲς καὶ ἐκκλησιαστικὰ Ἰδρύματα, ἰδρύουν, καὶ πρόκειται νὰ ἰδρῦσουν, ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς μὲ αἰσθητικὲς καὶ τεχνολογικὲς ἀξιώσεις.

Ἦδη, στὸν ἐλλαδικὸν χώρο, λειτουργοῦν ἐπαρκέστατα ἀπὸ ἀποψη ὥρῶν καὶ προγράμματος οἱ ραδιοσταθμοὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου στὴν Ἀθήνα (Ἱ. Μονὴ Πετράκη), τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας, Καστοριάς, Κομοτηνῆς, Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος, Ναυπάκτου (Ἱ. Μονὴ Μεταμορφώσεως), Πατρῶν, Πειραιῶς, Σισανίου καὶ Σιατίστης, Φλωρίνης, καθὼς καὶ Ἡρακλείου Κρήτης, Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Κρήτης κ.ἄ.

Ἡ ἐρτζιανὴ αὐτὴ ἀνοιξη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐπίμονης προσπάθειας, ποὺ ἐπίσημα

ξεκίνησε πρὶν ἀπὸ τριάντα χρόνια ὡς ὄνειρο. Καὶ σήμερα ἀποτελεῖ εὐλογία Θεοῦ, ἐπειδὴ συγκαταλέγεται στὰ ποιμαντικὰ ἐργαλεῖα τῆς Ἐκκλησίας, τὰ πιὸ ἰσχυρὰ ἴσως καὶ ἀποτελεσματικὰ!

Ἰσχυριζόμεσταν τότε (1964) ὅτι: «... Ἦρθε ἡ ὥρα ἐμεῖς νὰ χτυπήσουμε τὶς πόρτες τῶν καρδιῶν. Ἐμεῖς νὰ ἐλκύσουμε. Ἐμεῖς νὰ ἐπιμείνουμε στὸ κάλεσμα μιᾶς νέας ζωῆς... Καὶ ἡ ἐπίθεση αὐτὴ τῆς ἀγάπης, τῆς πίστεως, τῆς εὐθύνης, καὶ τῆς ἀνωτερότητος, ἢ ἀνένδοτη προσπάθεια γιὰ νὰ πληροφορηθῇ ὁ λαὸς τὸ μῆνυμα τῶν νέων καιρῶν, ὅπως τὸ εὐαγγελίζεται ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, πρέπει νὰ γίνῃ μὲ ὅλα τὰ σύγχρονα μέσα, ποὺ ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει νὰ ἀνακαλύπτουν οἱ ἄνθρωποι... Καὶ τὸ ραδιόφωνο εἶναι κι αὐτὸ μιὰ δυνατότητα δράσεως στὴ σύγχρονη ἐποχὴ ποὺ τὴν ἔχει δωρήσει ὁ Θεὸς στὸν ἄνθρωπο... Πόσοι εἶναι σήμερα ἐκεῖνοι ποὺ δὲν ἄκουσαν καθόλου τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ; Καὶ ὅμως μὲ τὸ Ὁρθόδοξο Ραδιόφωνο δὲν θὰ μείνῃ κανένας δίχως ν' ἀκούσει, ἔστω μιὰ φορὰ, τὸ χριστιανικὸ μῆνυμα.

»Τὸ Ραδιόφωνο θὰ κἀνῃ ἐλκυστικὸ καὶ εὐκόλο τὸν λόγο καὶ τὴν πρόσκληση τῆς ἀγάπης. Οἱ μεγάλες μάζες ποὺ προτιμοῦν τὸ παραμῦθι, τὸ εὐκόλο καὶ ρυπαρὸ ἀκρόαμα, τὰ μπουζούκια καὶ τοὺς φτηνοὺς ὑπαίτιγμους, θὰ συγκινηθοῦν μὲ τὰ κατανοητὰ μηνύματα τοῦ Εὐαγγελίου. Τὰ σήματα, τὰ φιλικὰ ραδιοφωνικὰ γράμματα, ποὺ θὰ τὸν κατευθύνουν καὶ θὰ τοῦ γνωρίζουν ἓνα νέο τρόπο ζωῆς, θὰ διαπεράσουν τὴν ἀδιαφορία τῆς καρδιάς του καὶ θὰ τὸν κάνουν νὰ σκεφθῇ τὴν καινούργια πληροφορία, γιὰ μιὰ ἀληθινὴ ἐπικοινωνία ἀγάπης μὲ τοὺς συνανθρώπους του καὶ τὸ Θεό. Ἡ συνεχῆς, γλυκεῖα, παρηγόρη καὶ ἐλπιδοφόρα φωνὴ τοῦ Ραδιοφώνου τῆς Ἐκκλησίας, θὰ κἀνῃ τὸ πρῶτο, ἀλλὰ καὶ ἀποφασιστικὸ βῆμα, ποὺ θὰ φέρῃ τοὺς ἀκροατὲς πέρα ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς παλαιᾶς ζωῆς, στὴν καινούργια...

»Κάθε ραδιοφωνικὸς τρόπος ποὺ θὰ μᾶς φέρῃ κοντὰ στὸ σκοπὸ μας, θὰ εἶναι ἀποδεκτός. Ἀκόμα καὶ ἡ διαφήμιση.

»Ὁ διαφημιστὴς χειρίζεται ἢ ἐκμεταλλεύεται τὸ λαὸ μὲ σκοπὸ νὰ τὸν πείσῃ νὰ ἀγοράσῃ τὰ προϊόντα του. Δημιουργεῖ μιὰν ἀνάγκη ἢ μιὰ τάση, διεγείροντας τὶς ἐπιθυμίες ποὺ προσφέρεται νὰ ικανοποιήσῃ.

»Καὶ ἡ Ἐκκλησία μὲ τὸ Ραδιόφωνό της μπορεῖ νὰ κἀνῃ τὸ ἴδιο! Μπορεῖ νὰ ικανοποιήσῃ ὅλες τὶς πνευματικὲς ἐπιθυμίες καὶ τὶς ψυχικὲς τόσο, ὅσο οἱ διαφημιστὲς τῶν ὑλικῶν προϊόντων, λέγοντας συνέχεια: Ἐχετε δοκιμάσει τὸ Θεό;

»Πόσοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους (ἀκροατὲς) δὲν θὰ θελήσουν νὰ ἀπαντήσουν; Πολλοὶ θὰ εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ ἂν πεισθοῦν ἀπὸ τὴν διαφήμιση τῆς ἐρτζιανῆς φωνῆς θὰ συγκατατεθοῦν νὰ δοκιμάσουν τὸ Θεὸ στὴ λύση τῶν προβλημάτων τους».

(Συνεχίζεται)

Η Ι΄ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΦΩΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Τού κ. ΝΙΚ. Κ. ΔΡΑΤΣΕΛΛΑ, Θεολόγου

Α. Στην 10η Κατήχησι, ὁ ἅγιος Κύριλλος «ἐρμη-
νεύει τὸ ἄρθρον τοῦ Συμβόλου “Καὶ εἰς ἓνα Κύριον
Ἰησοῦν Χριστόν”, ὑποδεικνύων τὴν ἀνάγκην τῆς εἰς
αὐτὸν πίστεως· ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἶναι ἀί-
διος· ἐξηγεῖ τὴν σημασίαν τῶν ὀνομάτων “Ἰησοῦς”
καὶ “Χριστός”, ἀποδεικνύων τὴν Θεότητα αὐτοῦ»¹.

Ὁ ἅγιος Κύριλλος ἀρχίζει τὴν Κατήχησί του ἀνα-
φερόμενος στὴν γνώσι τοῦ Πατρὸς μόνον διὰ τοῦ
Υἱοῦ. Ἀφοῦ ἐπιρρώσῃ τὴν ἀποψί του διὰ βιβλικῶν
χωρίων «οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα, εἰ μὴ δι’
ἐμοῦ»², καὶ «ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα»³, θὰ θέσῃ ὡς πηγὴν
γνώσεως τοῦ Θεοῦ Πατρὸς τὴν γνώσι τοῦ Θεοῦ Υἱοῦ.
Θὰ σπεύσῃ δὲ νὰ προσθέσῃ ὅτι, ἐὰν ἀρνηθῇ τις τὴν
θύρα, θὰ τοῦ ἀποκλεισθῇ ἡ γνώσις τοῦ Πατρὸς. Ἡ
ἄρνησις τοῦ Υἱοῦ, ὁ ὁποῖος ἀποκαλύπτει τὸν Πατέρα,
συνεπάγεται ἀγνωσίαν. Ὑπάρχει Εὐαγγελικὸς νόμος,
κατὰ τὸν ὁποῖον «ὁ μὴ πιστεύων εἰς τὸν Υἱόν, οὐκ
ᾔσεται ζωὴν, ἀλλ’ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ’ αὐ-
τόν»⁴. Ὁ ἅγιος Πατὴρ θὰ φέρῃ τὸ παράδειγμα τοῦ
βασιλέως, ὁ ὁποῖος ὀργίζεται, ὅταν ἀτιμασθῇ ἓνας ἐκ
τῶν στρατιωτῶν του, πολλῶ δὲ μᾶλλον, ὅταν ἀτιμα-
σθῇ ἓνας ἐκ τῶν ὑπάσπιστῶν ἢ φίλων του. Ἐάν, ὁ-
μως, ὑβρισθῇ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως, ποῖος θὰ συνεφέ-
ρῃ τὸν πατέρα, ὁ ὁποῖος ἀγανακτεῖ διὰ τὸν υἱὸν του;

Ὁ Κύριλλος ἀναφέρει ὅτι ἡ εὐσέβεια πρὸς τὸν
Θεὸν Πατέρα ἀπαιτεῖ προσκύνῃσι τοῦ Υἱοῦ, ἐπειδὴ
«εὐδόκησεν ὁ Πατὴρ ἐν τῷ Υἱῷ»⁵, κατὰ τὸ «οὗτός
ἐστὶν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν Ἐγὼ ἠδύόκη-
σα»⁶. Ἐφ’ ὅσον, λοιπόν, ὁ Πατὴρ εὐδόκησεν ἐν τῷ
Υἱῷ, ἐὰν καὶ ἡμεῖς δὲν εὐδοκῶμεν (ἀποδεχθῶμεν),
δὲν θὰ ἔχωμεν ζωὴν αἰώνιον. Ὁ ἅγιος θὰ ἐπιστήσῃ
τὴν προσοχὴ τῶν χριστιανῶν εἰς τὸ νὰ μὴ παρασύ-
ρῶνται ὑπὸ τῶν Ἰουδαϊκῶν ἀντιλήψεων, ἀλλὰ νὰ ἔ-
χουν συνείδησι τοῦ ὅτι ὁμοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς
ὑπάρχει Θεὸς υἱὸς Μονογενῆς. Οἱ Ἰουδαῖοι ἀθετοῦν
τοὺς προφήτας, διότι ἐφόνευσαν ὄλους αὐτούς.

Ὁ ἅγιος Κύριλλος καλεῖ τοὺς πιστοὺς νὰ πι-
στεύουν εἰς «ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν
τοῦ Θεοῦ τὸν Μονογενῆ»⁷. Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἓνας καὶ
τοῦτο τονίζει, ἐμφαντικῶς, ὁ ἅγιος, διὰ νὰ μὴ θεωρη-
θῇ ὁ ἓνας Υἱὸς ὡς πολλοί, λόγῳ τῶν πολλῶν ὀνομά-
των, τὰ ὁποῖα τοῦ ἀποδίδομεν, ἔνεκα τῶν ποικίλων
Ἐνεργειῶν Αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς ὀνομάζεται θύρα, ἀλλὰ
δὲν θὰ πρέπει νὰ νοηθῇ αὐτὴ ὡς ξυλίνη, ἀλλὰ λογι-
κῆ, ζωσα, καὶ ἡ ὁποία διακρίνει τοὺς εἰσερχομένους.
Ὀνομάζεται ὁδός, ἡ ὁποία δὲν πατεῖται διὰ τῶν πο-
δῶν, ἀλλ’ ἡ ὁποία ὁδηγεῖ πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς Πα-
τέρα. Ὀνομάζεται πρόβατον, ὄχι ἄλογον, «ἀλλὰ τὸ
διὰ τοῦ τιμίου αἵματος [αὐτοῦ] καθαρῶν τὴν οἰκου-
μένην τῶν ἁμαρτιῶν»⁸. Αὐτὸ τὸ πρόβατον καλεῖται

ποιμὴν, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ «Ἐγὼ εἰμι ὁ
ποιμὴν [ὁ καλός]»⁹. Ὁ Ἰησοῦς ὀνομάζεται πρόβατον,
ἔνεκα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως Αὐτοῦ καὶ ποιμὴν, ἔ-
νεκα τῆς φιλανθρωπίας τῆς Θεότητος. Λογικὰ πρόβα-
τα ὑπάρχουν διότι ὑπάρχει ἡ ρῆσις τοῦ Σωτῆρος πρὸς
τοὺς Ἀποστόλους «Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς
πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων»¹⁰. Ὁ Ἰησοῦς ὀνομάζεται
λέων, ὄχι ἀνθρωποβόρος, ἀλλὰ δεικνύων δι’ αὐτοῦ
τοῦ χαρακτηρισμοῦ τὸ Βασιλικὸν καὶ Ἰσχυρὸν τῆς ὑ-
ποστάσεως. Ἐπίσης, ὀνομάζεται λέων ἐν ἀντιθέσει
πρὸς τὸν λέοντα τὸν ἀντίδικον, τὸν Διάβολον, ὁ ὁ-
ποῖος ὀρύεται καὶ καταπίνει ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἀπα-
τώνται. Ὀνομάζεται λίθος, ἀλλὰ ἀκρογωνιαίος τῆς
Πίστεως.

Ὁ Ἰησοῦς ὀνομάζεται Χριστός, ἐπειδὴ δὲν ἔχει
χρισθῆ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ
Πατρὸς αἰδίως εἰς τὴν ὑπὲρ ἀνθρώπων ἀρχιερωσύ-
νην. Ὀνομάζεται Υἱὸς ἀνθρώπου, χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν
γέννησιν ὅπως οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἐπειδὴ
πρόκειται νὰ ἔλθῃ ἐπὶ τῶν νεφελῶν, διὰ νὰ κρίνῃ
ζῶντας καὶ νεκρούς. Ὀνομάζεται Κύριος, ἐπειδὴ ἔχει
φυσικὴν καὶ αἰδιον κυριότητα. Ὀνομάζεται Ἰησοῦς,
ἐπειδὴ προσφέρει τὴν σωτηρίαν, δηλαδὴ τὴν θερα-
πείαν (ἱασίν), ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὀνομάζεται Υἱός,
ἐπειδὴ ἔχει προαιώνιον φυσικὴν Γέννησιν καὶ ὄχι ἐξ
υἰοθεσίας. Ὑπάρχουν πολλοὶ προσηγορίαι τοῦ Σωτή-
ρος. Λοιπόν, διὰ νὰ μὴ παρασυρθῇ ὁ χριστιανὸς ἀπὸ
τὰ πολλὰ ὀνόματα καὶ νομίσῃ ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ
Υἱοί, καὶ ἐπειδὴ αἱ πλάναι τῶν αἰρετικῶν λέγουν ὅτι
ἄλλος εἶναι ὁ Χριστός, ἄλλος ὁ Ἰησοῦς κ.λπ., προσέ-
θεσε τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως «εἰς ἓνα Κύριον Ἰη-
σοῦν Χριστόν»¹¹. Διότι, ἐὰν αἱ προσηγορίαι εἶναι
πολλοαί, τὸ πρόσωπον ὅμως εἶναι ἓν.

Ὁ Σωτὴρ ἐνεργεῖ ποικιλοτρόπως πρὸς τὸ συμφέ-
ρον τῶν ἀνθρώπων. Γίνεται ἄμελος εἰς ὄσους ἔχουν
ἀνάγκην εὐφροσύνης πνευματικῆς. Γίνεται θύρα δι’
ὄσους ἔχουν ἀνάγκην νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν Παράδει-
σον. Μεσιτεύει πρὸς τὸν Θεόν, ὡς ἀρχιερεὺς, δι’ αὐ-
τούς οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀνάγκην νὰ μεταφέρῃ τὰς προσ-
ευχὰς των πρὸς τὸν Θεόν. Γίνεται πρόβατον, διὰ νὰ
σφαγιασθῇ διὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς. «Τοῖς πᾶσι γίνεται
πάντα»¹². Ἐνῷ ἔχει τὸ ἀξίωμα τῆς υἰότητος ἀναλ-
οίωτον, ὡς κάλλιστος ἰατρός καὶ διδάσκαλος, συμ-
παρίσταται εἰς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν. Εἶναι Κύριος,
χωρὶς νὰ ἔχη ἐκ προσπαθείας τὸ ἀξίωμα τῆς κυριότη-
τος, ἀλλὰ ἐκ τῆς Θείας Φύσεως Αὐτοῦ.

Ἡμεῖς, οἱ ἄνθρωποι, καλούμεθα καταχρηστικῶς
κύριοι, ἐνῷ Αὐτὸς καλεῖται Κύριος, διότι εἶναι ὁ ἀλη-
θινὸς Κύριος, ἐφ’ ὅσον ὁμοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς
κυριεῦει ἐπὶ τῶν ἰδίων Αὐτοῦ δημιουργημάτων. Ἡ-

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Φθάνει νὰ τὸ ζητήσουμε!

Ὁ ἄνθρωπος πάντα παλεύει καὶ ἀγωνίζεται, πέφτει καὶ σηκώνεται, ματώνει καὶ ὑποφέρει, πληγώνεται καὶ ἀποκαρδιώνεται ἀπὸ τοὺς συνανθρώπους – καὶ τοὺς φίλους του ἴσως –, φθάνει στὰ ὅρια τῆς ἀπελπισίας ἀπὸ τὶς ἀρρώστιες καὶ τοὺς ἀβάσταχτους πόνους... Τότε – ἀραγε μόνο τότε; – πὰ ἀπευθύνεται στὸ Θεό, πὺν εἶναι ἡ μόνη ἐλπίδα καταφυγῆς, τὸ μόνο φῶς πὺν θὰ φέρει τὴ σωτηρία του. Ἄφου ὄλα με ἀπογοήτευσαν κι ὄλοι με ἄφησαν ἀβοήθητο, ἐγὼ ἔρχομαι σὲ Σένα Κύριε, καὶ ζητῶ βοήθεια καὶ σωτηρία:

«Ἐν τῷ οὐρανῷ τὰ ὄμματα ἐκπέμπω μου τῆς καρδίας, πρὸς σὲ Σωτήρ, σώσον με σὴ ἐπιλάμψει».

Αὐτὴ κυρίως, ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου πὺν διανύουμε, προσφέρεται γιὰ οὐσιαστικὴ προσέγγιση τοῦ Θεοῦ. Πόσο λίγο, ἀλήθεια, Τὸν ξέρουμε καὶ πόσο πολὺ Τὸν ἀγνοοῦμε... Καὶ πόσο πρόθυμος εἶναι νὰ ρίξει φῶς στὸ δρᾶμα καὶ νὰ γιατρέψει τὸ τραῦμα τοῦ καθενὸς μας. Φθάνει νὰ τὸ ζητήσουμε...

– ! ! !

Ἐπιτέλους! Μολονότι μοιάζει ἀπίστευτο: Αὐξάνονται σταθερὰ οἱ οἰκογένειες με τρία ἢ περισσότερα παιδιά! Αὐτὸ τουλάχιστον προκύπτει ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ ΟΓΑ, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστόν, χορηγεῖ τὸ πολυτεχνικὸ ἐπίδομα, τὴν ἰσόβια σύνταξη καὶ τὸ ἐπίδομα γιὰ τὸ τρίτο παιδί. Σύμφωνα με ὄσα ἀνακοίνωσε ὁ ὑπουργὸς Ὑγείας Δημ. Σιούφας, οἱ δικαιοῦχοι τὸ ἀ' δίμηνο τοῦ 1993 ἀνῆλθαν σὲ 140.224, ἐναντι 137.162 τοῦ προηγούμενου διμήνου καὶ τὰ ποσὰ τὰ ὁποῖα θὰ καταβληθοῦν σ' αὐτοὺς σ' ὀλόκληρη τὴ χώρα τὸ Φεβρουάριο; θ' ἀνέλθουν σὲ 9,9 δισεκατομμύρια δραχ.

μεῖς ἐξουσιάζομεν ἴσης ἀξίας καὶ ὁμοιοπαθεῖς, πολυλάκεις δὲ καὶ μεγαλύτερας ἡλικίας ἀνθρώπους. Οὕτω, νέος κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀρχῶν δύναται νὰ ἐξουσιάζει πρεσβύτερους. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁμῶς, δὲν κυριεύει, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, δηλαδὴ ἴσον ἢ μεγαλύτερας ἡλικίας ἀνθρώπων, διότι εἶναι πρῶτον Δημιουργὸς καὶ ἐπομένως πρεσβύτερος καὶ ἀνώτερος τῶν ὄντων, τὰ ὁποῖα ἐξουσιάζει, καὶ κατόπιν Κύριος. Πρῶτον, ἐδημιούργησε τὰ πάντα διὰ τοῦ θελήματος τοῦ Πατρὸς καὶ μετὰ ἐξουσιάζει τὰ δημιουργήματα, τὰ ὁποῖα ἐδημιουργήθησαν ὑπ' Αὐτοῦ.

1. ΒΕΠΕΣ, ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τ. 39, σελ. 29, στ. 23-25.

2. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 118, 2-3 (Ἰω. 14,6).

3. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 118, 1-2 (Ἰω. 10,9).

4. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 118, 6-8 (Ἰω. 3,36).

5. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 118, 17.

6. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 118, 16-17 (Μτθ. 3,17).

7. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 118, 25-26.

8. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 118, 33-34 (Πρβλ. Α' Πετρ. 1,19).

9. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 118, 36 (Ἰω. 10,11).

10. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 118, 39 (Μτθ. 10,16).

11. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 119, 24.

12. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 119, 30-31 (Πρβλ. Α' Κορ. 9,23).

Τὰ ἐπίδομα αὐτὰ εἶναι τὰ ἐξῆς:

α) Ἡ ἰσόβια σύνταξη τῆς πολυτεχνικῆς μητέρας. Ἡ σύνταξη αὐτὴ εἶναι ὕψους 4 ἡμερομισθίων ἐργάτη, ὅπως ἰσχύει κάθε φορὰ.

β) Τὸ ἐπίδομα στὴν πολυτεχνικὴ μητέρα, τὸ ὁποῖο ἀντιστοιχεῖ σὲ ἐνάμιση ἡμερομισθίου ἀνειδίκευτου ἐργάτη, ὅπως κάθε φορὰ ἰσχύει γιὰ κάθε παιδί.

γ) Τὸ ἐπίδομα γιὰ τὸ τρίτο παιδί, ἡλικίας μέχρι 3 ἐτῶν, ὕψους 34.000 δραχμῶν μηνιαίως.

Τιμὴ στὴν Ὁμογένεια

Τὸ ἱστορικὸ λάβαρο τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, μεταφέρεται ἀπὸ τὴ Μονὴ τῆς Ἀγίας Λαύρας στὶς ΗΠΑ. Τὸ ἱερὸ κειμήλιο πὺν ἐκτίθεται γιὰ πρώτη φορὰ ἐκτὸς Ἑλλάδος, θὰ φέρει στὴν Ἀμερικὴ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιος. Τὸ ἱερὸ λάβαρο θὰ ἀποτελέσει τὸ ἐπίκεντρο τῶν ἐκδηλώσεων τῆς Ὁμογένειας, γιὰ τὴν ἐπέτειο τῆς Παλιγγενεσίας τοῦ 1821. Μετὰ τὴν εὐκαιρία, ἐξαίρουμε τὴν μέγιστη προσφορὰ τῶν ὁμογενῶν μας, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τοὺς καλλίτερος πρεσβευτὲς τῶν ἐθνικῶν μας δικαίων σὲ κάθε γωνιὰ τῆς σφαιράς.

Λίπασμα αἰωνιότητος

Ψυχοσάββατο, 20 Φεβρουαρίου, «καθ' ὁ μνήμην ἐπιτελοῦμεν πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων ὀρθοδόξων χριστιανῶν, πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν».

«Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ μακαρίας μνήμης καὶ αἰωνίου ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν κεκοιμημένων δοσίων σου, βασιλέων, πατριαρχῶν, ἀρχιερέων, ἱερέων, ἱερομονάχων, ἱεροδιακόνων, μοναχῶν καὶ πάντων τῶν ἀπὸ περᾶτων ἕως περᾶτων τῆς οἰκουμένης κεκοιμημένων εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, πατέρων, προπατόρων, πάππων, προπάππων, γονέων, ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν ἡμῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ συγχορηθῆναι αὐτοῖς πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον.

Ὅπως, Κύριος ὁ Θεός, τάξη τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται.

Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ, τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ ἄφεισι τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, παρὰ Χριστῷ τῷ ἀθανάτῳ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν αἰτησόμεθα».

– Ὁ Θεός, ἰλάσθητι ἡμῖν...

Ἡ Ὁλλανδία, γνωστὴ γιὰ τίς... «πρωτοποριακὲς» θέσεις τῆς (sex, ναρκωτικὰ κ.λπ.) εἶναι ἡ πρώτη χώρα στὸν κόσμον (μ' ἐξαίρεση μιὰ - δυὸ πολιτείες τῶν ΗΠΑ), ἡ ὁποῖα νομιμοποίησε τὴν εὐθανασία. Τὸ ὀλλανδικὸ Κοινοβούλιο ἐνέκρινε μετ' 91 ψήφους ἐναντι 45 ἔνα νομοσχέδιο, μετ' στόχο νὰ μὴ διώκονται οἱ γιατροὶ πὺν κάνουν εὐθανασία, κατόπιν «ρητῆς κὶ ἐπανειλημμένης ἀπαιτήσεως τῶν ἀσθενῶν τους, ἐφόσον σέβονται ὀρισμένες ἐξαιρετικὰ συγκεκριμένες προϋποθέσεις». Τί νὰ πεῖ κανεῖς... Ὁ Θεὸς πὺν μᾶς ἀνέχεται – ὁ μόνος ἀρχὼν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου – ἄς μᾶς συγχωρεῖ καὶ ἄς μὴν ἀρεῖ τὴ χάρη Του ἀπ' τὴν παραφρονημένη ἀνθρωπότητα...

– Ὁ Θεός, ἰλάσθητι ἡμῖν...